

**Nasjonalparkstyret
for Forollhogna**

Møteinnkalling

Utvalg: Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Møtested: Kvikne Fjellhotell og Kafe, Kvikne, Tynset kommune
Dato: 30.10.2020
Tidspunkt: 09.30 – 14.00

Program for møtet:

- Fra kl. 9.00 Oppmøte med kaffe/te og noe å bite i
–
Kl. 9.30 – Besøksstrategien for verneområdene i Forollhogna
- orientering om status tiltak og situasjonen rundt Forollhogna

Nasjonalparkkommune, nasjonalparklandsby, senterstatuser
- drøftinger
- Kl. 11.00 - Strømsaken i Vangrøftdalen – orientering fra møte 17.sept med
Miljødirektoratet – drøfting.
- Kl. 11.30 - Lunsj
- Kl. 12.00 - Oppstart styremøte, jf. sakslisten
- Kl. 14.00. Møteslutt

Møteinnkallingen med saksliste og vedlegg legges ut på nasjonalparkstyrets hjemmesider
<http://www.nasjonalparkstyret.no/Forollhogna/>.

Eventuelt forfall må meldes snarest pr. e-post til en av nasjonalparkforvalterne.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Vel møtt!

23.september 2020

Astrid Alice Haug
nasjonalparkforvalter

Eli Grete Nisja
nasjonalparkforvalter

Saksliste

Utvalgs- Saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 27/2020	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste, og valg av styremedlem til godkjenning av protokoll		
ST 28/2020	Budalen landskapsvernområde - tillatelse til fremføring av veg til hytte med GID 283/25		2020/9405
ST 29/2020	Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - søknad om oppføring av bu på setervoll		2020/9734
ST 30/2020	Endalen landskapsvernområde - søknad om riving av seterfjøs og oppføring av tilbygg på seterstue på Bonesvollen, Midtre Gauldal kommune.		2020/9167
ST 31/2020	Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - søknad om fremføring av strøm i kabel til bebygde eiendommer i Rabbli		2018/19545
ST 32/2020	Revisjon av forvaltningsplaner for verneområdene i Forollhogna – orientering		2019/6064
ST 33/2020	Høring av Kulturminneplan for Os kommune		2020/10905
ST 34/2020	Delegerte saker		
ST 35/2020	Referatsaker		

Styresak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	27/2020	30.10.2020

Godkjenning av møteinnkalling og sakliste, og valg av styremedlem til godkjenning av protokoll.

Saksopplysninger:

Varsel om innkalling til møte i nasjonalparkstyret skal skje med 2 ukers varsel. Endelig innkalling med saksdokumenter sendes ut 1 uke før møtet.

Styret avgjør selv om det vil ta opp eventuelle saker som ettersendes senere enn dette.

Det velges ett styremedlem som sammen med leder skal godkjenne og underskrive protokollen for møtet. Dette skal gjøres ved møtets begynnelse.

Jf. pkt. 7 i vedtekter for nasjonalparkstyret for Forollhogna av 7.sept. 2015.

Forslag til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna godkjenner møteinnkalling og sakliste til møtet 30.oktober 2020.

Nasjonalparkstyret velger som sammen med leder skal godkjenne og underskrive protokollen for dette møtet.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2020/9405

Saksbehandler: Astrid Alice Haug

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	28/2020	30.10.2020

Budalen landskapsvernområde - tillatelse til fremføring av veg til hytte med GID 283/25

Innstilling til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Odd Ivar Rønningsgrind dispensasjon fra § 3 i verneforskriften for Budalen landskapsvernområde for fremføring av adkomstveg til hytte med GID 283/25 i Midtre Gauldal kommune.

Vilkår:

- Enkel adkomstveg til hytte (ca. 40 m) tillates fremført langs trasè godkjent av Statskog SF som grunneier, og legges på en slik måte at den blir mest mulig naturlig inn i terrenget.
- Arbeidet skal skje skånsomt av hensyn til naturmiljøet på stedet. Det skal utvises særlige hensyn til bekken som går i overkant av trasèen. Detaljer for utforming av adkomstveg avklares med Midtre Gauldal kommune som Plan- og bygningsmyndighet, og Statskog som grunneier.
- Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdato

Hjemmel og begrunnelse:

Naturmangfoldloven §48 1.ledd. Nasjonalparkstyret har i dette tilfellet lagt avgjørende vekt på at fremføring av egen adkomstveg til hytte vil være positivt for drift og bruk av setervoll med GID 283/5), da dagens adkomst skjer over setervollen. Ny adkomstveg er av begrenset lengde og går over beitemark/fastmark på utsiden av selve setervollen. Tiltaket vil ikke føre til betydelige skjæringer eller fyllinger, og berører ikke myr eller våtmark. Tillatelsen vil ikke føre til presedens for mange andre tilsvarende saker. Tiltaket vil derfor ikke stride mot formålet med vernet, og vil heller ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Det vises for øvrig til saksvurdering.

Vedlegg: Ingen

Andre saksdokumenter:

13.02.2020 Søknad til Statskog SF fra Odd Ivar Rønningsgrind om fremføring av veg til hytte
22.06.2020 Brev fra Statskog, grunneiertillatelse til fremføring av veg til hytte

Saken er vurdert i forhold til:

Naturmangfoldloven 2009
Verneforskriften for Budalen landskapsvernområde 2001
Forvaltningsplan for Budalen landskapsvernområde, 2005

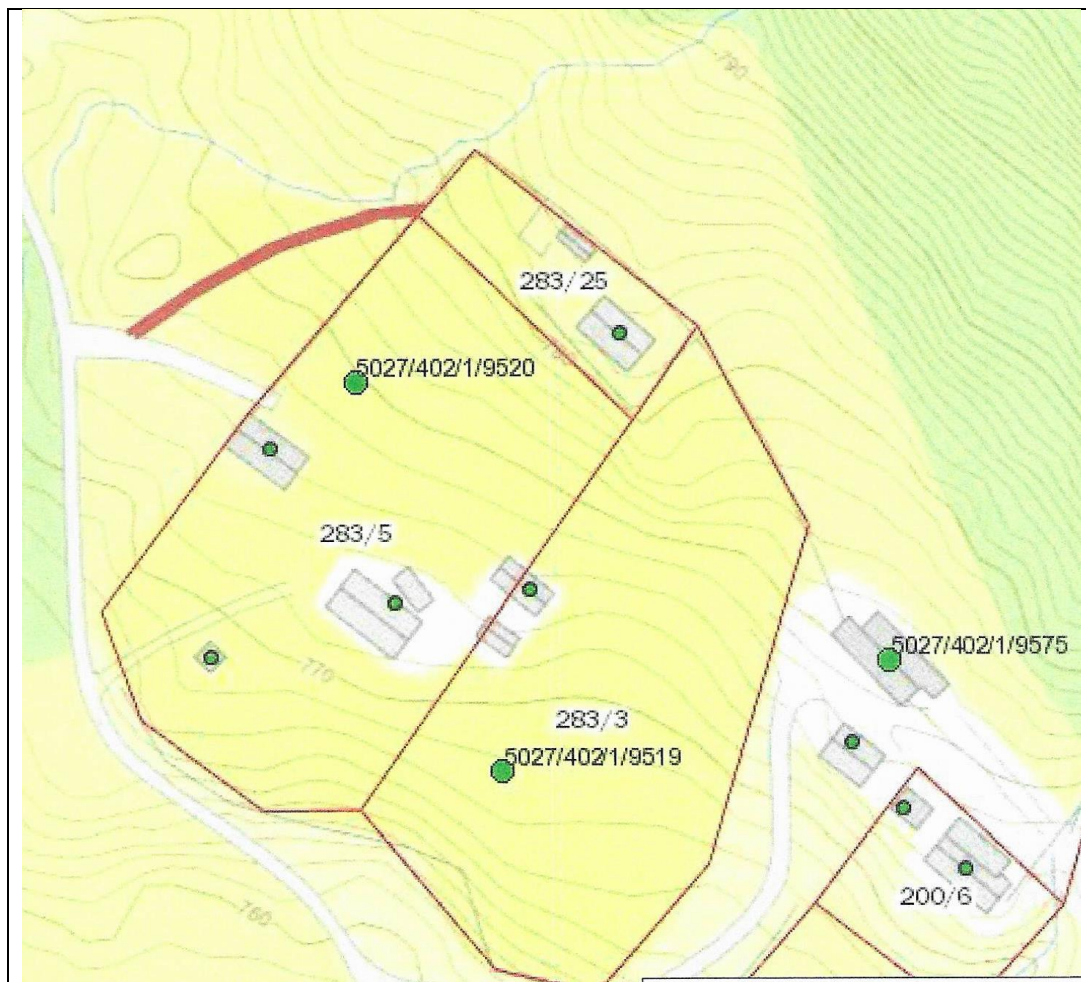
Saksopplysninger

Søknaden

Odd Ivar Rønningsgrind, eier av hytte på fritidseiendom med GID 283/25 innenfor Budalen landskapsvernområde, søker om å fremføre adkomstveg fra seterveg til egen hytte.

Søker er eier av hytte på Busetvollan i Budal statsalmenning. Hytta ligger i øvre del av Hyllstubbakkvollen. Denne setervollen høstes hvert år, og det er ønskelig i størst mulig grad å unngå trafikk over vollen.

Det søkes derfor om tillatelse til å anlegge adkomstveg til hytteeiendommen over Budal statsalmenning slik den er inntegnet med dobbel rød sterk på kartskisse. Trasèen går over ikke skogbevokst fastmark over en lengde på ca. 50 meter.

Tillatelse fra Statskog

Omsøkte adkomtsveg går over statsalmenning, og grunneiertillatelse er gitt fra Statskog i brev av 22.06.2020. «Viser til din søknad av 13.02.20 om tillatelse til å anlegge adkomstveg inn til hytteeiendommen din beliggende i Budal statsallmenning. Søknaden ble oversendt Budal fjellstyre til uttalelse. Behandlet i fjellstyret som sak 4/20; ingen merknader. Statskog gir herved grunneiers tillatelse til å anlegge adkomstvegen som omsøkt, og slik den er inntegnet på vedlagte kartutsnitt vedlagt søknaden, målestokk 1:1250, datert 14.02.2020. Grunneiertillatelsen gis med hjemmel i fjellovens §12, om grunndisponering.»

Hjemmelsgrunnlag i verneforskriften og naturmangfoldloven

Verneforskriften for Budalen landskapsvernområde

Formål

Formålet med opprettelsen av Budalen landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med tilhørende planteliv, der seterlandskapet med seterbebyggelse, setervoller og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Vernebestemmelser

Området er vernet mot alle inngrep eller tiltak som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter, slik som for eksempel vegbygging, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse.

Unntak etter søknad

Med hjemmel i verneforskriftens § 5 (unntak etter søknad, såkalt tillatelsesbestemmelse) kan det gis tillatelse til fremføring av veger for jordbruksformål. Andre søknader om fremføring av veg må vurderes etter naturmangfoldlovens § 48.

Utdrag av Naturmangfoldlovens § 48 (dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Vurderinger

Kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet

Det foreligger forvaltningsplan for Budalen landskapsvernområde. Hvilke verdier som skal tas vare på fremgår av kapittel 4. Bevaring av artsmangfoldet i seterlandskapet er omtalt i kapittel 4.3.4. Kapittel 5.4 omhandler veger.

Den aktuelle trasèen er sjekket ut i forhold til aktuelle baser som Askeladden, naturtypekart, villreinkart, artsdata mv. Det er registrert en nært truet art (NT) - *bakkesøte* – på nordsiden av bekk (2005). Dette er en art som ofte er knyttet til beitemark – ugjødsel mark på kalkholdig grunn. Den har forsvunnet mange steder pga redusert beite og slått.

Ingen kjente kulturminner eller sårbare arter er kartlagt langs selve trasèen. Det er ikke foretatt ytterligere kartlegginger i forbindelse med søknaden. Nasjonalparkstyret har vært på en kort befaring på stedet 7.09.2020. Det anses at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å vurdere søknaden.

Ca. gjengivelse av omsøkt adkomstveg på flyfoto. Registrert bakkesøte på oversiden av bekk (gul prikk)

Forvaltningsplan for Budalen landskapsvernområde, retningslinjer for vegbygging i kapittel 5.4

Bygging av nye veger, både traktorveger og bilveger, og omfattende omlegging av eksisterende veger medfører store og varige inngrep i landskapet. Forvaltningsmyndigheten vil følge en restriktiv linje i forbindelse med søknader om slik bygging.

I tilfeller der slike planer blir godkjent, vil det bli stilt svært strenge krav til landskapstilpasning, utforming og opprydding. Slik godkjenning vil bare være aktuelt i forbindelse med setre i drift. Det er videre viktig at forvaltningsmyndigheten og vegstyret innarbeider rutiner som ivaretar behovet for raske avgjørelser i krisetilfeller.

Utdrag fra forvaltningsplan: I seterlandskapet i Endalen og Budalen er det totalt registrert 151 karplanter, hvorav 138 av disse er funnet i utmark og 86 på setervoller. Dette er et svært høyt antall, både i nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Av spesielt interessante arter kan nevnes marinøkkel, bakkesøte, snøsøte og orkideen brudespore. I tillegg til karplantefloraen ble det i 1994 gjort registreringer av beitemarkssopp på en del lokaliteter i verneområdene. Dette er sopparter som nesten utelukkende forekommer på åpen kulturmark med lang kontinuitet i slått og/eller beiting og minimal gjødselpåvirkning. I Endalen Ivo er det registrert ca. 20 arter og ca. 35 arter i Budalen Ivo, hvorav flere står oppført på nordiske lister over truede/sårbare arter. De mest verdifulle lokalitetene som ble registrert er i Blåola-området og Hiåvollaen i Endalen Ivo og *Sæterengvollaen, Nybuslettet og slåttmarker under Grøndalshøgda i Budalen Ivo.*

Vurdering av søknad

Søknaden om adkomstveg til hytte må vurderes etter naturmangfoldlovens § 48.

For å kunne gi tillatelse må det dokumenteres at tiltaket ikke vil stride mot vernevedtakets formål, og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Det skal generelt føres en restriktiv holdning til fremføring av veg i landskapsvernområdene rundt Forollhogna. Det må foreligge særlige grunner dersom det skal kunne gis tillatelse til fremføring av veg som ikke er for jordbruksformål.

Den omsøkte trasèen går over område karakterisert som beitemark/beitevoll i tilknytning til setervoll. Artsrik vegetasjon er gjerne knyttet til beitemark. Det spesielle med landskapsvernområdene og seterdalene rundt Forollhogna, er at flere verdifulle, sjeldne og sårbare arter, både planter og sopp, ofte er knyttet til slåtte- og beitemark, og da gjerne beitemark i nær tilknytning til setervollene. Mange av disse artene er avhengig av at områdene fortsatt holdes i hevd.

Setervollene er som regel brukt til slått og beite, men som regel bearbeidet med husdyrgjødsel og/eller kunstgjødsel, som gir mindre artsrikdom, mens det ofte er beitemarka rundt og nært setrene som har størst verdi i dag. Verdiene er imidlertid avhengig av at områdene fortsatt brukes aktivt til skjøtsel og beite.

Rett i overkant av trasèen og på den andre siden av bekken er det tidligere registrert bakkesøte. Arten er ikke registrert langs omsøkte trasè. Omsøkte trasè er på ca. 40 m og går fra eksisterende adkomstveg til seter med GID 283/5 – og over beitemark på utsiden av setervollen og opp til hytte. Hytta er oppført inne på selve setervollen, som er en av de få private setervollene innenfor Budalen landskapsvernområde. Særskilt tomt for hytta ble godkjent fradelt av Midtre Gauldal kommune i 2008. I dag parkerer hytteeier innpå setervollen – og kjører over vollen ved behov for transport til hytta.

Hytte i bak-kant, setervoll til høyre for denne. Adkomstveg til hytte planlagges oppover langs «høyre»side av bekken.

Som utgangspunkt burde det vært mulig å parkere bilen på egen parkeringsplass ved adkomstvegen til setra utenfor setervollen, og gå opp til hytta over beitemarka istedenfor over setervollen.

Ei enkel grind i gjerdet nord for hyttetomt ville vært det mest naturlige, da det er kort veg frem til hytta. Ved behov for frakt av tyngre materialer og utstyr kan dette skje vinterstid med snøscooter eller over setervollen om høsten uten at dette fører til skade på innmark.

Transport og ferdsel over setervollen for å komme til hytta, er en ulempe for setereier og for drift av setra og setervollen. Slik sett kan det i dette tilfellet forsvares å legge en adkomstveg opp til hytta over beitemarka. Trasèen går ikke i over myr, «uberørt» natur eller i vanskelig terreng, og tiltaket kan utføres uten at det fører til skade på terreng og vegetasjon.

Det legges i tillegg vekt på at den omsøkte trasèen er kort (40 m). Det legges *vesentlig* vekt på at ferdselen over setervollen vil opphøre, noe som vil være en fordel for landbruksmessig drift av setra. Det forutsettes i såfall at det lages en enkel adkomstveg med minst mulig inngrep i terreng og vegetasjon. Ved detaljplanlegging forutsettes det at det utvises særlig hensyn til bekken som går rett i overkant av den planlagte vegtrasèen.

Økosystemtilnærming og samlet belastning

Generelt er det uheldig at det oppføres hytter på og nært inntil setereiendommer. Bygg som oppføres som eks. utleiehytter (som en del av landbruksnæring/tilleggsnæring) bør ikke fradeles til fritidsformål, da dette fører til økt press på verneverdiene i seterlandskapet og ulemper for landbruksdrift. Særsilt adkomstveg er generelt ikke tema når slike bygg blir etablert, fordi bruken oftest skal være knyttet til drift av landbrukseiendommen.

Behovet for veg er en direkte konsekvens av at det er gitt tillatelse til fradeling av bygg til fritidsformål. Slik sett bør diskusjon om behov for adkomstveg komme samtidig med vurdering av bygge- og fradelingssøknader, og ikke i etterkant. Dette er et ansvar som påligger kommunen å ivareta. Innenfor verneområdene bør nasjonalparkstyret sm berørt myndighet få anledning til å uttale seg til søknader om fradeling, før vedtak fattes.

Det finnes flere fritids- og setereiendommer i seterdalene uten vegadkomst, men de er ikke mange. I dette tilfellet legges det avgjørende vekt på at ny adkomstveg vil redusere ulempene for den aktuelle setra. Samtidig er det lagt vekt på at vegfremføring kan skje på en skånsom måte, med lite inngrep i terrenget.

Med vilkår som foreslått i vedtak anses det at tiltaket ikke vil stride mot formålet med vernet, og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.

§ 11 - Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Det forutsettes at det tas nødvendige hensyn slik at bekken ikke blir berørt av tiltaket.

§ 12 - Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det forutsettes at arbeidet skjer skånsomt for å unngå skade på terreng og vegetasjon.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2020/9734

Saksbehandler: Astrid Alice Haug

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	29/2020	30.10.2020

Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - søknad om oppføring av bu på Håkonsgjeltvollen, Ola i Kjurrudalen, GID 131/12 i Os kommune

Innstilling til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Kjetil Eggen og Lene Westvold Eggen dispensasjon fra § 3, punkt 1 i verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde for oppføring av ei bu på 16 m² BYA (4 * 4 m) for ekstra overnatting på Håkonsgjeltvollen i Ola, GID 131/12 i Os kommune.

Vilkår:

- Bua skal oppføres på gammel tomt for uthus inne på selve setertunet i tilknytning til eksisterende seterbebyggelse jf søknad
- Bua skal utformes i tråd med tradisjonell byggeskikk og i harmoni med bebyggelsen på stedet. Dette innebærer at det tillates oppført ei lafta bu med torvtak, og takutstikk (uten understøttede stolper) med lengde tilsvarende uthus ved siden av. Bua tillates oppført med vindu som omsøkt på tverrvegg mot sør-øst, og et mindre vindu på langveggen mot øst tilsvarende de små vinduene som er på dagens utbygg på seterstua.
- Det forutsettes at bygget blir registrert i matrikkelen som *landbruksbygg* og ikke hytte
- Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdato

Råd: For at bygget skal være best mulig tilpasset eksisterende uthus anbefales enkel umalt omramming rundt inngangsdør og vinduer, og generelt ingen hvitmalt «dekoring» av bygget. Bygget bør få tilnærmet uttrykk og farger som uthuset ved siden av.

Hjemmel og begrunnelse: Naturmangfoldloven §48 1.ledd

Tillatelsen er gitt etter en samlet vurdering der det er lagt vekt på at setra i Ola er en del av driftsgrunnlaget til en gard som er i aktiv drift med melkeproduksjon. Det er lagt vekt på at eksisterende seterstue ikke kan utnyttes optimalt i forhold til størrelse på bygget, da ca. 16 m² BYA av eksisterende seterstue er ei steinmurt masstu (rom for matlagring) som det er viktig å ta vare på slik den er. Eksisterende tilbygg har heller ikke mulighet for optimal utnyttelse uten store forandringer. Det er lagt vekt på at nytt bygg oppføres på tomt inne på selve setertunet der det tidligere har stått ei løe. Med krav til passering og utforming vil bygget bli en naturlig del av seterbebyggelsen. Eksisterende eldre seterstue er tatt vare på, samt uthus, og setervollen er skjøttet og godt ivaretatt. Det er lagt vekt på at det er store beiteressurser rundt vollen som det kan være aktuelt for søker å ta i bruk igjen. Utleie av setra kan gi en viktig tilleggsinntekt til garden eller være med på å holde bygningene og setra i hevd. Setra er uansett en ressurs for garden.

Med vilkår og begrunnelse i vedtak anses det at saken ikke vil skape presedens for mange andre søknader. Bygget i seg selv vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig og vil heller ikke stride mot vernevedtakets formål.

Vedlegg (på nett): Byggetegninger

Andre saksdokumenter:

Søknad om byggetillatelse oversendt fra Os kommune 02.09.2020

Søknaden er vurdert i forhold til:

Naturmangfoldloven av 2009

Verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde

Forvaltningsplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde (2010)

Formingsveileder for seterdalene i Os (vedlegg til forvaltningsplan)

Ny byggeskikkveileder for verneområdene i Forollhogna

Saksopplysninger

Søknaden

Kjetil Eggen og Lene Westvold Eggen søker om å oppføre annekse/bu for ekstra soverom på Håkonsgjeltvollen i Ola, Kjurrudalen. Det søkes om å oppføre et bygg på 16 m² BYA (4 * 4 m) + overbygg over inngangsparti (uten understøttede stolper) på en tomt der det tidligere sto et uthus, jamfør gammelt bilde og tegninger.

Beskrivelse av bygningen

Ny bu for ekstra overnattingsplass søkes oppført på gammel løetomt jf foto, og skisse nedenfor. Bygget søkes oppført med dør inn mot tunet, et vindu på gavlvegg mot sør-øst og et vindu på den ene langveggen. Det planlegges ovn (og dermed pipe). Det søkes om et uttrekt tak over inngangsparti på 1 m. Mål på vinduer er oppgitt til 1*1 m. Takvinkel 22-23 grader.

Eiendommen ligger under gården Håkonsgjelten 131/12. Eiendommen blir brukt til utleie, da søker har aktivt seterhold på seter i Mastukåsa i Vangrøftdalen. Søker har bygd nytt fjøs hjemme på gården, som var innflyttingsklart i februar 2020. Søker opplyser at de kommer til å fortsette med gårdsdrift, og utvide produksjonen ytterligere.

Opplysninger om drifta på garden fra landbrukskontoret Os kommune

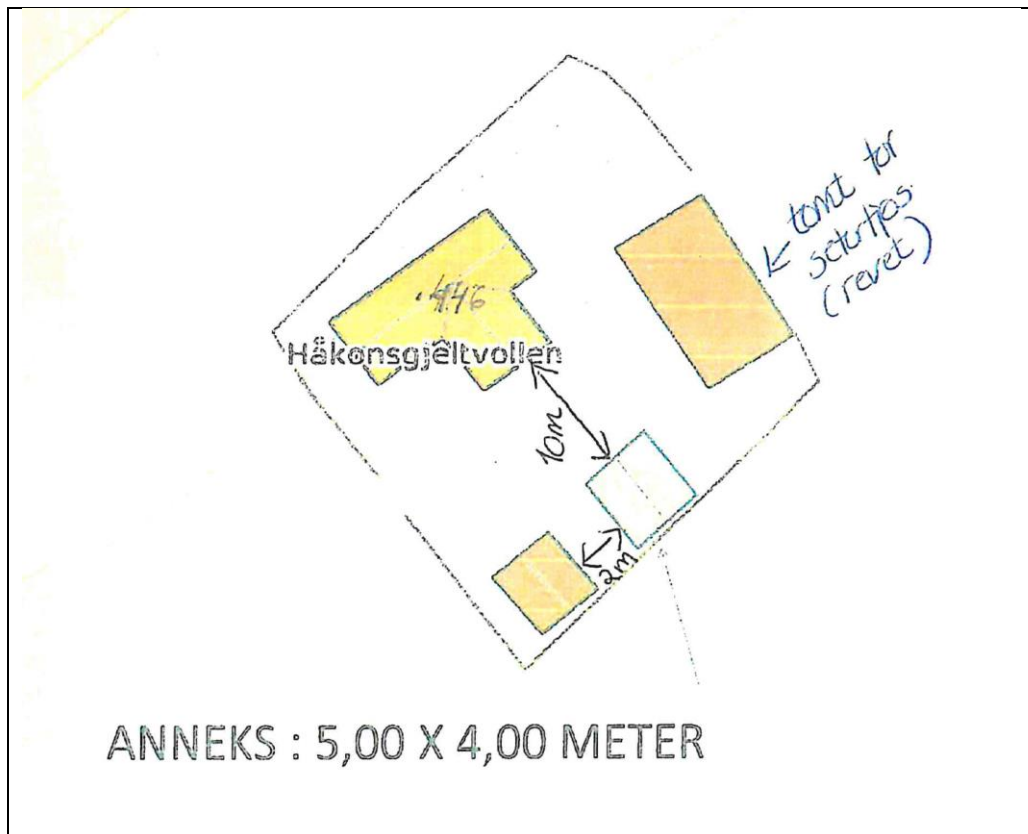
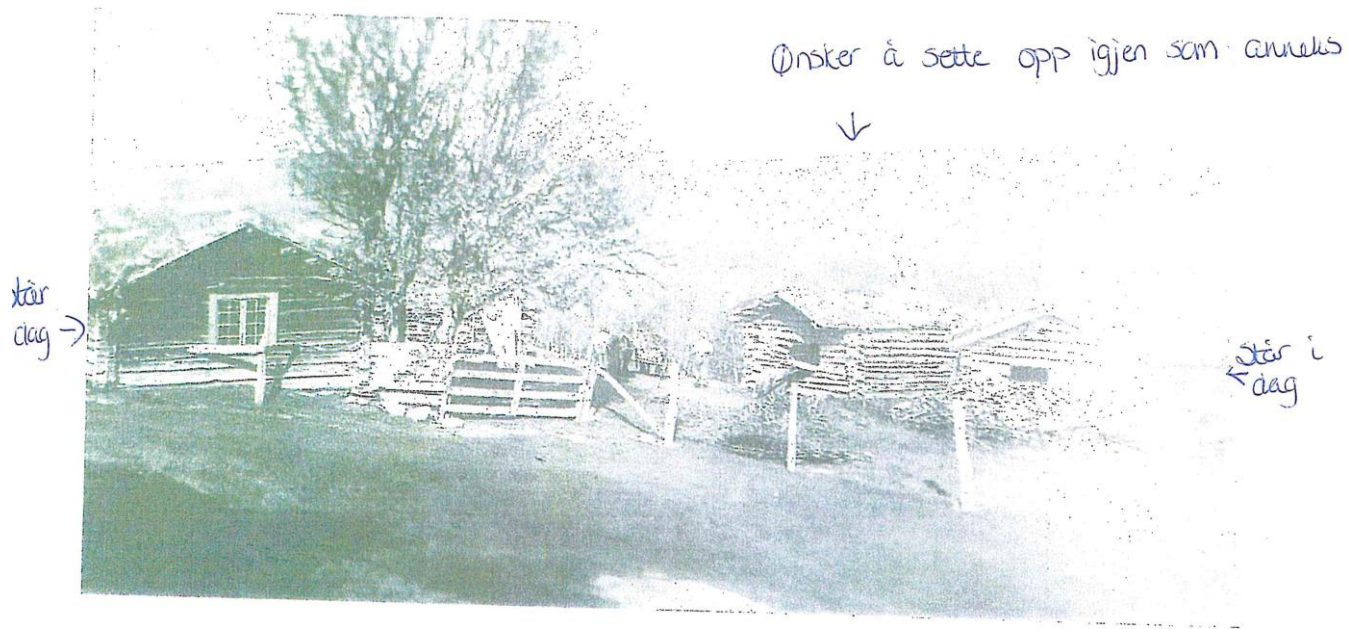
Drifta per oktober 2019; 20 melkekyr og 29 ungdyr, 311 dekar fulldyrket areal og 30 dekar innmarksbeite, herav eget areal - 149 dekar fulldyrket og 21 dekar innmarksbeite. Nybygd fjøs. Mars 2020: 25 melkekyr og 31 ungdyr. Søker er i ferd med å utvide produksjonen med økt kvote og jordgrunnlag fra naboeiendom.

Setra i Ola i Kjurrudalen er ikke i drift, men leies ut. Garden har også seter i Mastukåsen i Vangrøftdalen, der det drives aktiv setring.

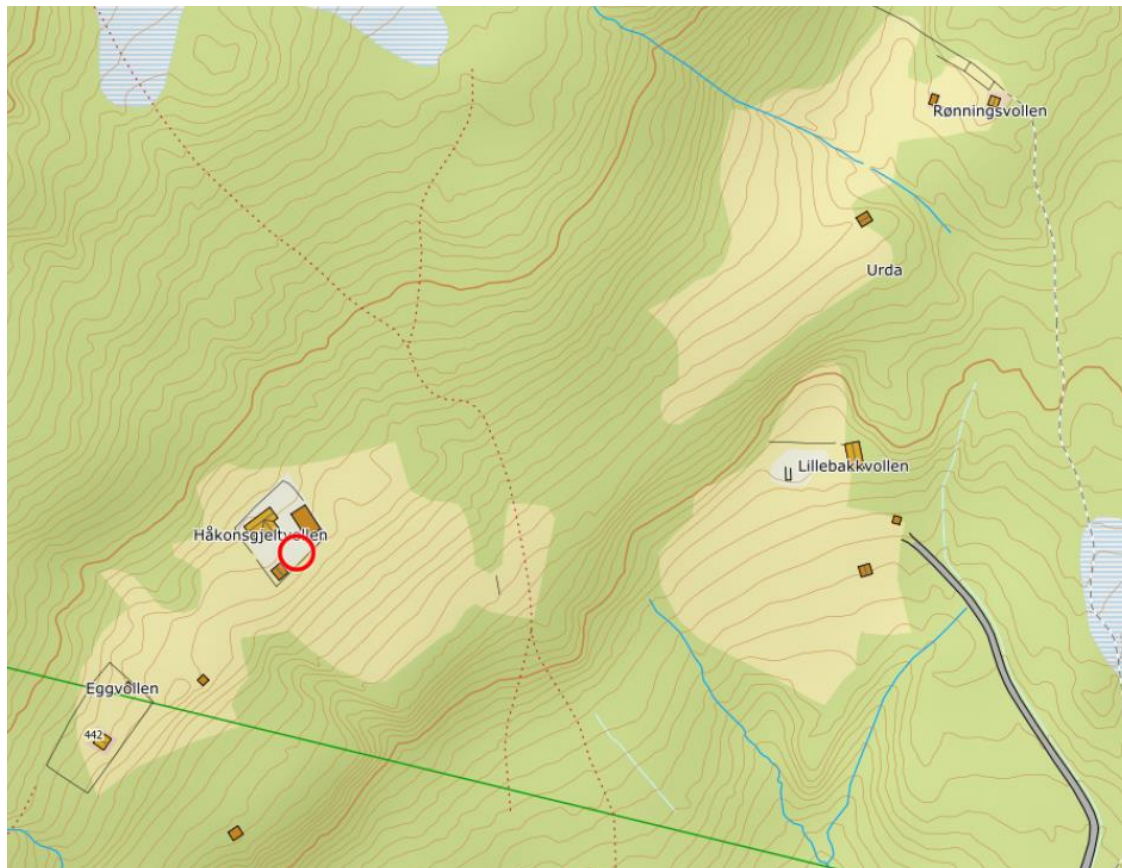
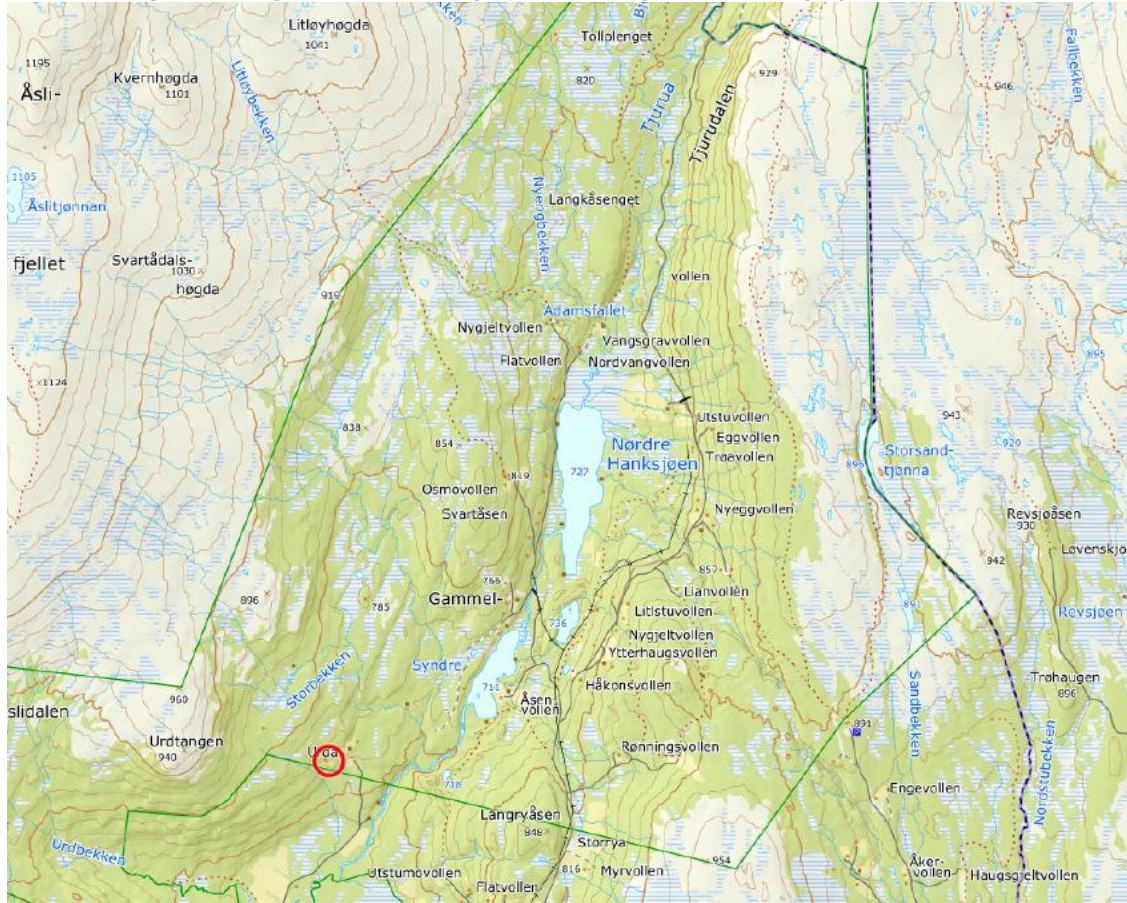
Andre saksopplysninger – saksgang og behandling av søknaden i Os kommune

Søknad om byggetillatelse ble sendt fra søker og innregistrert i kommune 29.mai 2020. Avtalte rutiner med kommunene rundt Forollhogna er at søker sender søknad til kommunen, kommunen sender søknaden over til nasjonalparkstyret for behandling, normalt sett før kommunen tar formelt stilling til søknaden.

Søknaden ble oversendt fra Os kommune til nasjonalparkstyret 02.09.2020. Os kommune hadde da godkjent et nytt bygg på 20 m² BYA.

KART med plassering av setervoll og tiltak i Vangrøftdalen og Kjurrudalen LV

Hjemmelsgrunnlag for vurdering av søknaden

Verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde

Formål med vernet (§2)

Formålet med opprettelsen av Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner, skapt gjennom aktiv jordbruksdrift, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Vernebestemmelser (utdrag av §3, punkt 1)

Området er vernet mot alle tekniske inngrep eller tiltak som *vesentlig* kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter, slik som for eksempel oppføring av bygninger, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse,

Eventuelle unntak etter søknad § 5

§ 5 i verneforskriften viser tiltak det kan søkes om som har direkte hjemmelsgrunnlag i verneforskriften, såkalte «tillatelsesbestemmelser». Med hjemmel i § 5 kan det søkes om tilbygg til eksisterende bygninger, bruksendring og ombygging. Det kan søkes om oppføring av nye bygninger når disse er nødvendig for seterformål og beitebruk.

Oppføring av *nye bygninger* som ikke er nødvendig for seterdrift og beitebruk må vurderes etter naturmangfoldlovens § 48. Dette gjelder også seterhus som søkes oppført for ekstra overnattingsplass eller for utleie/tilleggsnæring til gardsbruket. I slike saker må presedensvirkningen av en eventuell tillatelse tillegges særskilt vekt i vurderingen.

Naturmangfoldlovens § 48 (dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Vurderinger

Kunnskapsgrunnlaget og føre- var-prinsippet

Det foreligger forvaltningsplan for området, samt 2 relevante byggeskikkveiledere. Formingsveileder for bebyggelsen i Vangrøftdalen og Kjurrudalen er en del av forvaltningsplan for verneområdet. I tillegg er det utarbeidet en felles byggeskikkveileder for verneområdene i

Forollhogna, som nylig har vært til høring, og som vi bli ferdigstilt i løpet av høsten. Området er vegetasjonskartlagt (naturtypekart, villreinkart, beitekart). Tiltaket berører ikke kjente kulturminner, såbarte arter eller naturtyper. Nasjonalparkforvalter har vært på befaring på stedet sammen med søker og administrasjonen i Os kommune. Kunnskapsgrunnlaget anses som godt nok for å vurdere søknaden.

Forvaltningsplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen LV (2010)

Landbruksbygg

Bygninger er omtalt i forvaltningsplanens kapittel 4. I kapittel 4.1.3 drøftes hva som er nødvendige bygg i næring (for setring og beite) som kan hjemles direkte i forskriften, og hvilke tiltak som må regnes som fritid eller utleie/tilleggsnæring.

Utdrag fra forvaltningsplanens kapittel 4.1.3:

Oppføring av bygninger, anlegg eller faste innretninger som ikke har tilknytning til seterdrift eller utmarksbruk er som utgangspunkt ikke tillatt. Det kan gis tillatelse til ombygging og restaurering av eksisterende bygninger med tanke på bruksendring. Forskriften åpner ikke for oppføring av nye bygninger med formål utleie, turisme, fritidsbebyggelse eller lignende på setervoll, selv om dette er knyttet til bruk i drift og kan oppfattes som tilleggsnæring til landbruksdrifta.

I dette tilfellet søkes det om å oppføre bu/anneks for ekstra overnatting på seter tilhørende gardsbruk i drift. Garden har to setre med påstående bygninger, der den andre setra i Vangrøftdalen er i aktiv drift med ku og melkeleveranse fra setra. Omsøkte tiltak ligger på søkers seter i setergrenda Ola i Kjurrudalen. Setra har i lang tid vært utleid, der leietakerne sørger for å ivareta seterstue og uthus slik at disse er i god stand. I tillegg driver leietagerne skjøtsel i utmarka, rydder og holder setervollen i hevd. Søker mener at utleie av setra har vært avgjørende for å ta vare på bygningene og setervollen slik den er.

Setra er en del av gardens driftsgrunnlag og bygningene på vollen er dermed landbruksbygg, og ikke fritidsbebyggelse. Det tillates ikke ny fritidsbebyggelse i seterdalene, men oppføring av nye landbruksbygg som kan styrke driftsgrunnlaget til garden kan vurderes. Dette må vurderes i sammenheng med de konkrete forholdene på stedet både mht. behov for nye bygninger/økt bo-areal, tilpasning til byggeskikk og landskap, forhold til gjeldende forvaltningsplan og forvaltningspraksis mv.

Det søkes om oppføring av særskilt anneks/bu for å dekke behovet for ekstra soveromsplass. Dette er en «gjenganger» i byggesøknadene rundt Forollhogna, både i forbindelse med næring og i fritidsbruk på landbrukseiendom og på hytteeiendom. Derfor kan søknader om mindre tilbygg, oppføring av mindre nye bygninger etc. fort skape presedens for veldig mange søknader.

Vi må derfor være tydelige på å definere selve formålet med tiltaket, hva slags eiendom det gjelder og drøfte de konkrete forholdene på stedet som kan gjøre at en sak skiller seg ut fra en annen. Hver sak er unik på sin måte. Samtidig som vi skal «stake ut en kurs» og legge noen felles rammer for tilsvarende eller sammenlignbare søknader.

I noen tilfeller kan det være aktuelt å bygge på eksisterende seterstue, noen ganger bygge et nytt, andre ganger omdisponere eksisterende bebyggelse.

Retningslinjer fra forvaltningsplan og formingsveileder for bebyggelsen i landskapsvernområdet:

- Bebyggelse areal skal ikke overstige 60 m² BYA pr. seterhus
- På voller med to seterhus skal det bebygde arealet ikke overstige 90 m² BYA
- Maksimal bredde er på 4,5 m
- Tilbygg bør i hovedsak skje i husets lengderetning, kun små tilbygg på tvers

Eksisterende seterstue – bo-areal

Generelt er det satt et «øvre tak» på 60 m² BYA for seterstuene i dette området, med utgangspunkt i at det i dette området har vært vanlig med flere mindre seterstuer eller buer i istedenfor store enkeltbygg. De fleste seterstuene er lange og smale – og i mange tilfeller vanskelig å bygge på

Den eldste delen av seterstua på Håkonsgjeltvollen er en typisk seterstue for området – 3 delt med masstu (rom for mat), skjæle (midtgang og matlaging) og stue. Se foto fra nord-siden/baksiden av bygg nedenfor. Masstu er murt i stein.

t.v. Baksida av seterstue med masstu til venstre t.h.: framsida av seterstue med tilbygg fra 2002

Det ble søkt om et tilbygg til seterstua i 2002 for å dekke behovet for økt areal til overnatting. Det ble da oppført et tilbygg mot sør på framsida av den gamle seterstua. I ettertid kan man se at dette ikke var en løsning som var optimal i forhold til utnyttning av det bebygde arealet/det nye tilbygget.

Samla areal for seterstua: ca. 56 m² BYA før tilbygg + tilbygg på ca. 18 m² BYA = 74 m². Selv om bygningsmassen er relativ stor til seterstue å være i dette området, er det vanskelig å utnytte bygningsmassen godt nok, både pga. størrelsen på masstu (16 m²) og utformingen og plasseringen av tilbygget. I utgangspunktet burde man den gang (2002) som alternativ til tilbygg, sett på muligheten for å heller oppføre en mindre seterstue nr. 2, slik det er på en del setervoller i Dalsbygda, alternativt et mindre tilbygg på baksiden av seterstua. Slik situasjonen er i dag er det ikke aktuelt å bygge på eksisterende seterstue ytterligere. Behov for økt soveroms plass må i såfall dekkes ved et nytt separat bygg.

Øvre grense for bebygd areal er i forvaltningsplanen satt til 90 m² BYA. Oppføring av ei mindre bu på ca. 16 m² BYA kan da vurderes for å dekke behovet for ekstra overnatting.

Plassering og utforming av bygg

Nytt bygg søkes plassert på gammel løe-tomt ved siden av eksisterende uthus inne på selve setertunet. Steinmur etter tidligere fjøs er bevart, men det er lenge siden det var fjøs på setervollen. Det er derfor viktig at nytt bygg for ekstra overnatting ikke bidrar til «hyttifisering» av setervollen, men glir godt inn i miljøet på stedet. Plassering av nytt bygg på gammel løe-tomt synes å være en god løsning dersom dette bygget tilpasser seg det eksisterende uthuset ved siden av.

Noen faglige råd fra bygeskikkveilederne:

- Nye fjøs, uthus og seterhus skal plasseres slik at de blir en naturlig del av det eksisterende anlegget
- Bruk tradisjonelle materialer og håndtverksmetoder
- Bruk en nøktern detaljering i tråd med setertradisjonen
- Bruk en dempet, tradisjonell fargesetting

Utforming av nytt bygg

Det søkes om å oppføre et lafta bygg med torvtak tilpasset bygget ved siden av jf. foto. Det er søkt om et uttrekt tak på 1m. Det er ikke vanlig med lange takutstikk i området. Knappe takutstikk (inntil 30 cm) er mer vanlig. Det er takutstikk over inngangsparti på eksisterende uthus, slik at det kan tilrås tilsvarende utbygg på nytt bygg ved siden av.

Det anbefales minst mulig «dekoring» på nytt bygg, slik at det ikke blir dominerende i setermiljøet. Farger på omramming, vindskier og dører har mye å si for bygningens uttrykk og for tilpasning til omgivelsene. Bygningene i seterdalene har vært preget av nøkternhet. De har glidd naturlig inn i omgivelsene sine uten å stikke seg for mye ut.

Samla vurdering

Søker har to setre, der den andre er i aktiv drift med melkeleveranse fra setra. Søker har seter i drift med melkeproduksjon og dyr på utmarksbeite i Vangrøftdalen. Omsøkte seter i Ola i Kjurrudalen ligger i et område med svært gode beiteressurser og planer om økt drift på garden kan gi økte muligheter for å ha dyr på beite også i dette området. Det er lagt vekt på at setra i Ola er benyttet til utleie i lang tid, med faste leietakere som bidrar med å ta vare på bygningene og som også driver aktiv skjøtsel av kulturlandskapet rundt setra.

Det er lagt vekt på at eksisterende seterstue ikke kan utnyttes optimalt i forhold til størrelse på bygget, da ca. 16 m² av denne er en steinmurt masstu (rom for matlagring) som det er viktig å ta vare på. Det er også lagt vekt på at nytt bygg oppføres på tomt inne på selve setertunet der det tidligere har stått ei løe. Med krav til passering og utforming vil bygget bli en naturlig del av seterbebyggelsen.

Med vilkår og begrunnelse i vedtak anses det at saken ikke vil skape presedens for mange andre søknader. Bygget i seg selv vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig og vil heller ikke stride mot vernevedtakets formål.

Vedlegg – utdrag av formingsveileder som er en del av forvaltningsplan

SETERHUS

Et typisk seterhus har en lang og smal bygningskropp i en etasje. Det består av et skjæle i midten med mastu og sengerom i hver sin ende, begge med inngang fra skjæle.

Skjælet ble brukt til kjøkkenfunksjon og melkebehandling. Enkelte bruker betegnelsen «kokseter» om dette rommet.

Mastu og sengerom er som hovedregel bygd i tømmer mens skjæle er i panelt reisverk. Denne vekslingen av liggende tømmer og stående panel gir veggene en særpreget karakter. Vi ser sjelden seterhus som er bygd kun i tømmer, eller der hele huset er i panelt reisverk. Panelet ble ofte malt, mens tømmerveggen fikk stå ubehandlet.

Lengden på ei slik seterbygning kan være mellom 8 og 14 m. Bredden er gjerne ikke mere enn 3,5 -4,5 meter. Hovedinntrykket er et langt og smalt hus. Høyden opp til takskjegget er som regel ikke mere enn 1,7- 1,9 m, og mønehøyden er sjelden mere enn 2,7 - 2,8 m. Det vil si at takvinkelen ligger mellom 22 og 27 grader. For å få tilstrekkelig høyde for inngangsdøra ble det ofte laget et enkelt takoppbygg, men uten at veggen ble trukket fram. Det var ikke vanlig med vindfang. Man gikk rett inn i skjælet.

Når setra skulle utvides, ble det hovedsaklig bygd på nye rom i lengderetningen av det eksisterende. I noen tilfeller ble det bygd på en liten tømmerkopp på baksiden, i vinkel på det eksisterende. Disse tilbyggene var beskjedne, og underordnet seg lengderetningen på hovedbygget.

Nye seterhus

Bestemmelser

- Bebyggd areal skal ikke overstige 60 m² pr. seterhus.
- På voller med 2 seterhus skal det totale bebygde arealet for de to seterhusene ikke overstige 90 m².
- Maksimal bredde er 4,5 m (utvendig målt)
- Maksimal gesimshøyde er 2,6 m målt fra topp grunnmur.
- «Kaffekvernhus» tillates kun gjenoppført på tomter der det kan dokumenteres at denne bygningstypen har stått tidligere. Huset skal da bygges med samme utvendige mål som på opprinnelig bygning.

Råd

- Seterhuset kan med fordel bygges i en blanding av tømmer og bindingsverk.

Utforming og detaljering: se kapittel om de enkelte bygningsdeler.

Påbygg av seterhus

Bestemmelser

- Eksisterende seterhus kan bygges på inntil totalt bebygde areal utgjør 60 m².

Råd

- Tilbygg bør hovedsaklig skje i husets lengderetning. Kun små tilbygg på tvers av lengderetningen kan tillates.
- Tilbygg bør få utforming og detaljering som harmonerer med det eksisterende seterhuset.

Restaurering av seterhus

Råd

- Restaurering bør foretas slik at det opprinnelige seterhusets karakter og detaljering ikke forringes.
- Gjenoppføring av seterhus kan tillates. Bygget skal da oppføres med de opprinnelige målene og på samme sted som bygget opprinnelig stod. Det kreves dokumentasjon i form av bilder e.l.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2020/9167

Saksbehandler: Eli Grete Nisja

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	30/2020	30.10.2020

Endalen landskapsvernområde - søknad om riving av seterfjøs og oppføring av tilbygg på seterstue på Fremstu Bones, Midtre Gauldal kommune.

Nasjonalparkforvalters innstilling:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Anne K. og Steinar Bones dispensasjon fra verneforskrift for Endalen landskapsvernområde, § 3, pkt. 1 til hhv. å rive det gamle seterfjøsset og å foreta mindre byggetiltak på seterstua på Fremstu Bones gnr. 401 bnr 3., Midtre Gauldal kommune.

Vilkår:

1. Det skal foretas en dokumentasjon av det gamle seterfjøsset der det beskrives med historie og målsatte tegninger, materialer, alder, fotografier og koordinatfestet plassering på setervollen. Denne dokumentasjonen skal foreligge før Midtre Gauldal kommune eventuelt kan gi en endelig tillatelse til riving av bygningen.
2. Det kan gjøres mindre byggetiltak og utbedringer på seterstua slik at seterstua til sammen kan bli inntil 60 m².
Før tiltaket kan gjennomføres skal det sendes inn nye målsatte tegninger, tegninger av alle fasadene, beskrivelse av materialvalg og farge som skal godkjennes av nasjonalparkstyret, samt bilder av dagens seterstue.
Det skal også sendes inne en skisseplan som viser hele setervollen med hvilke bygninger som er her.
Byggetiltaket skal følger den tradisjonelle byggeskikken for seterbebyggelse, jf. kap. 5.2 i forvaltningsplanen for Endalen landskapsvernområde og byggeskikkveilederen for verneområdene i Forollhogna
3. Tillatelsene etter verneforskriften gjelder i 3 år fra vedtaksdato.

Hjemmel:

Tillatelse til riving av det gamle seterfjøsset er hjemlet i *naturmangfoldlovens § 48*, og tillatelsen til mindre byggetiltak på seterstua er hjemlet i *verneforskriftens § 5 pkt. 3*.

Begrunnelse:

Når forfallet på bygninger er kommet så langt som på det gamle seterfjøsset på Fremstu Bones, så vil riving og fjerning av bygningsrestene bidra til at setervollen kan framstå mer velholdt til tross for at ett viktig bygg mangler. For verneverdiene av kulturlandskapet vil det være viktig hvordan øvrige bygninger vedlikeholdes og at setervollen brukes og skjøttes. Det stilles vilkår om at seterfjøsset skal dokumenteres for å ta vare på

kulturhistorien, og at byggetiltaket på seterstua må innordne seg både størrelsen og byggeskikk for den tradisjonelle seterbebyggelsen for området.

Det kan være en viss fare for at tillatelsen til rivingen av det gamle forfalne seterfjøset kan skape presedens for området. Nasjonalparkstyret mener imidlertid at når forfallet av en bygning er kommet så langt som i dette tilfellet, er verneverdien av bygningen og bygningsmiljøet så sterkt redusert at fjerning av bygningen må kunne tillates. Alternativet er at bygningen fortsatt blir liggende i en ruin på setervollen, noe som kan oppleves skjemmende for resten av bygningsmiljøet

En større utvidelse av seterstua, som nå kun benyttes til fritid, vil kunne gi en uheldig praksis for seterbebyggelsen i både Endalen og andre seterdaler i områdene rundt, og derfor tillates det kun en utvidelse til det som er den vanlige størrelsen på ei seterbu i området og i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen for Endalen.

Det vil være av betydning at bygningene på setervollen vedlikeholdes etter den tradisjonelle byggeskikken og ikke får en hyttestil.

Saksdokumenter (følger saken)

Vedlegg

- 1 Søknad om riving av seterfjøs og oppføring av tilbygg til seterstue - Endalen landskapsvernområde
- 2 Særutskrift av sak 63/2014

Andre saksdokumenter:

Forvaltningsplanen for Endalen landskapsvernområde
Byggeskikkveileder for verneområdene i Forollhogna

Saksopplysninger

Søknaden

Anne og Steinar Bones, Rognes søker igjen om tillatelse til å rive det gamle fjøset på setervollen Bones gnr 401 bnr 3, og samtidig om å oppføre et tilbygg for å utvide seterstua.

Fra søknaden:

Søknad om å rive eldre seterfjøs.

Viser til arkivsak 2014/5088, utvalgssak NP 63/2014 der vi fikk avslag på å rive eldre seterfjøs og sette opp et nytt hus litt lenger inn på vollen.

Grunneier har den oppfatning at fjøset på setervollen har vært i en så dårlig forfatning og at det ville vært arbeidskrevende og kostbart å sette bygningen i stand. Det er heller ikke bruk for en bygning av denne typen, og ingen ting er gjort siden avslaget i 2014. Forfallet er derfor kommet enda lenger i løpet av den tiden som er gått, noe vedlagt bilde viser.

Vi ber derfor på ny om rivingstillatelse av seterfjøset, da bygningen er et skjemmende innslag i landskapsbildet, særlig med tanke på at en tursti går like forbi.

Søknad om utvidelse av eksisterende seterhus.

I brev av 8/11-14 skrives det at dersom vi får avslag på å rive fjøset og sette opp tilsvarende bygg i stavlaft litt lenger inn på vollen, vil vi søke om påbygging av eksisterende seterbu, slik at dagens krav til husvære blir tilfredsstillt.

Seterbua består i dag av en «tømmerkasse» på ca. 6,5m x 5,5m med påbygd inngangsparti og soverom på ca. 3,0m x 7,5m. Taket over inngangspartiet er hevet litt for å få nok høyde ved inngangen. (Se skisse)

«Tømmerkassa» er 2. etg. av et bur som sto på hovedbruket Bones 29/1 og ble satt opp på setra i 1978. Soverom og inngangsparti er bindingsverk og ble satt opp noe senere.

Etter godt og vel 40 år som er gått siden bua ble satt opp, er det behov for en del utbedring.

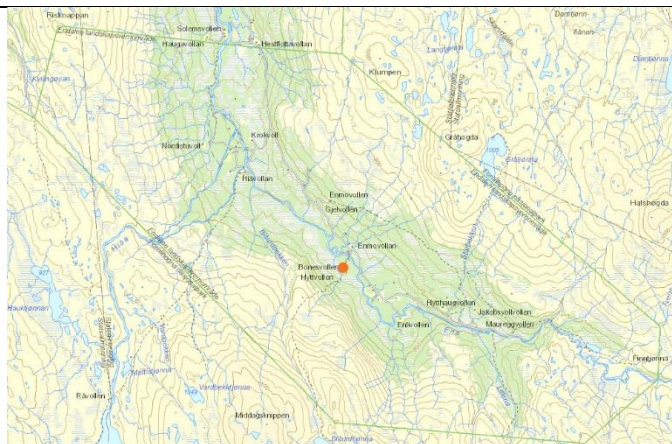
Isolering av tak og golv, og nye vinduer da vær og vind har slitt hardt på kitt og treverk. Samtidig er det ønskelig å forlenge den påbygde delen med ca. 2,5 m for å få bedre sengeplass og vaskerom.

Jeg søker derfor om tillatelse til å forlenge eksisterende seterhus med ca. 2,5 m slik vedlagt skisser viser.

Rognes 18.08.2020

Mvh.

Anne K og Steinar Bones

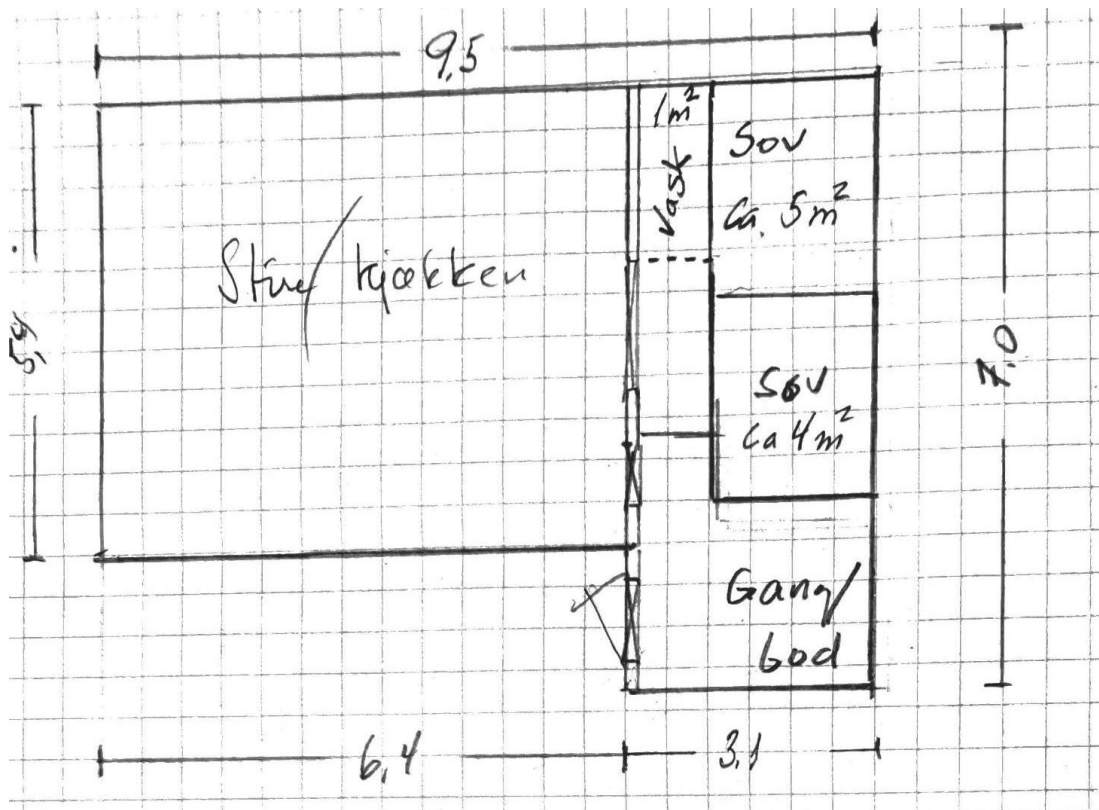

Beliggenhet for Fremstu Bones (Bonesvollen) i Endalen landskapsvernområde.

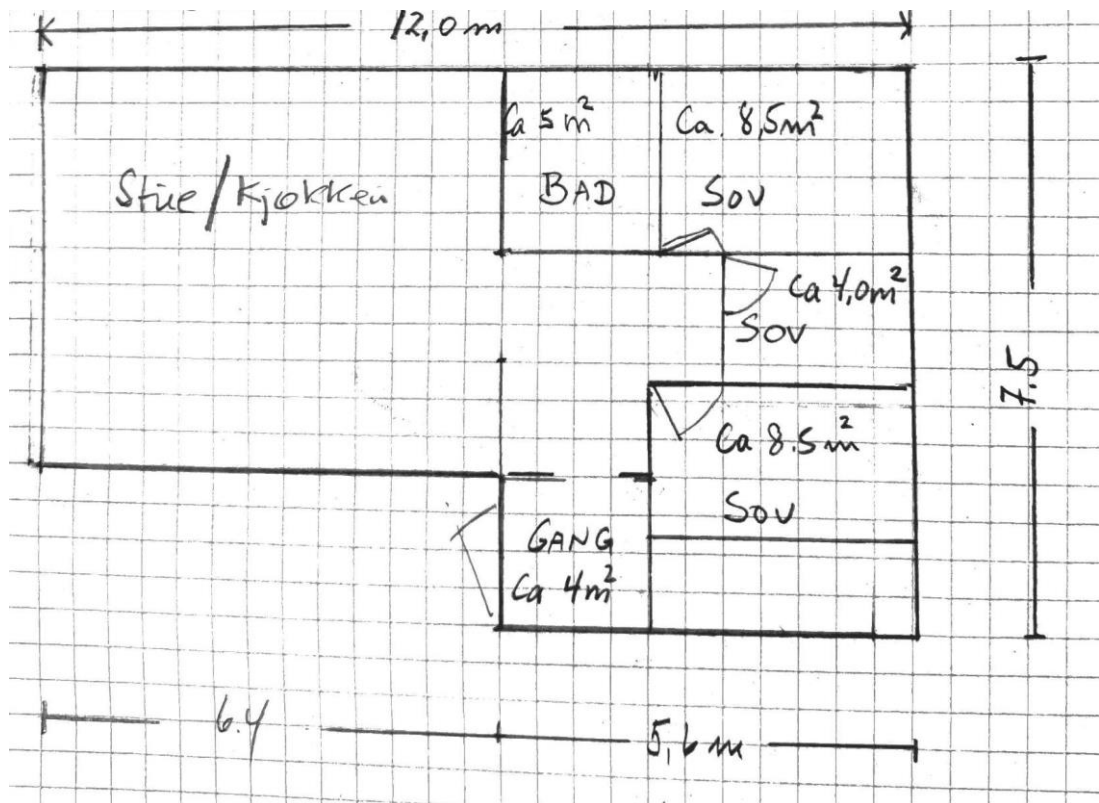

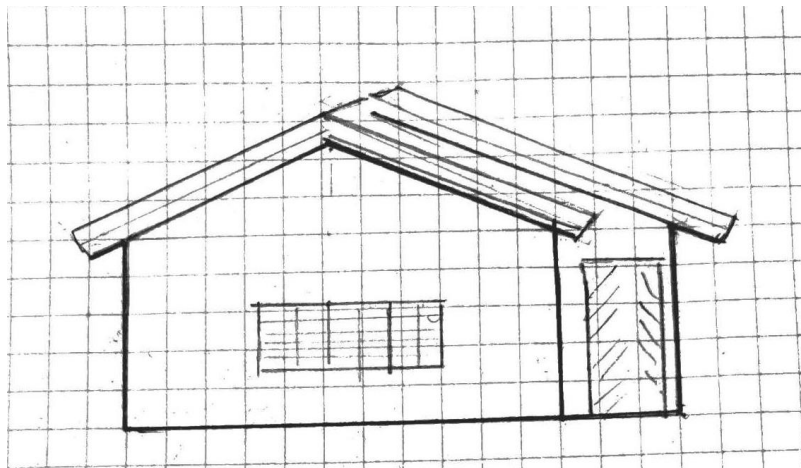
Bilde fra søknaden som viser dagens tilstand på seterfjøset

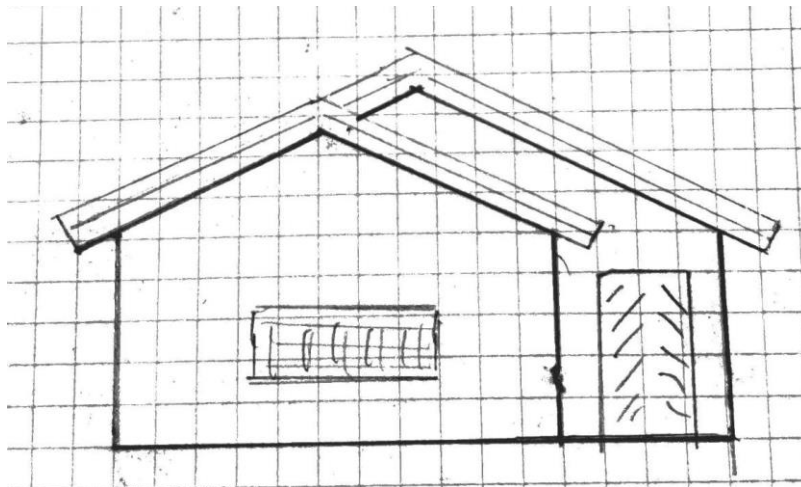
Eksisterende seterstue - 56,3 m², skisser fra søknaden

Utvidelse av seterstua - 76,6 m², skisser fra søknaden

Eksisterende fase mot sør

Ny fasade mot sør

Tidligere søknad og behandling - styresak 63/2014

Det ble i 2014 første gang søkt om å rive det gamle fjøset og sette opp nytt fjøs som erstatning for det gamle. Av saksframlegget til nasjonalparkstyret i sak 63/2014 fremgår det at det ikke har vært setring her siden på 1950-tallet, at fjøset ikke har vært brukt på nærmere 60 år og at tilstanden alt da var svært dårlig. Det ble søkt om oppføring av nytt fjøs, men det forelå ingen konkrete planer for bruken av det nye fjøset til landbruksvirksomhet – det var ikke behov for nytt seterfjøs i driften av eiendommen. Viser til særutskrift av saken for nærmere opplysninger og vurderinger, jf. saksdok. X.

Nasjonalparkstyret gjorde følgende vedtak i sak 63/2014:

1. Oppføring av nytt seterfjøs

Nasjonalparkstyret for Forollhogna avslår søknad om oppføring av nytt seterfjøs på Fremstuvollen/Bonesvollen (GID 401/3) i Endalen landskapsvernområde. Vedtaket er fattet med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 1. I avgjørelsen er det lagt vekt på at søker ikke har behov for nytt seterfjøs i drifta av eiendommen.

2. Riving av eldre seterfjøs på Bonesvollen i Endalen

Nasjonalparkstyret for Forollhogna utsetter behandling av søknaden om riving inntil det foreligger en tilstandsvurdering (med kostnadsoverslag for restaurering) av seterfjøset, og en nærmere vurdering av om fjøset kan ha andre bruksmuligheter for søker.

Bilde av seterfjøset slik det fremstod i 2014, Fra sak 63/2014.

Andre saksopplysninger

Nasjonalparkstyret har behandlet søknad om riving av seterfjøs i Øyungen landskapsvernområde hvor det ble gitt tillatelse til riving med begrunnelse i at forfallet er kommet for langt og at fjøset her ikke er en del av et helhetlig setermiljø slik det framstår i dag. Dette er en setereiendom som ikke er i landbruksdrift.

Hjemmelsgrunnlag – verneforskriften og naturmangfoldloven (NML)

Verneforskriften for Endalen landskapsvernområde

Formålet med opprettelsen av Endalen landskapsvernområde, § 2, er «å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med tilhørende planteliv, der seterlandskapet med seterbebyggelse, setervoller og kulturminner utgjøre en vesentlig del av landskapets egenart.»

I vernebestemmelsen, § 3, heter det at: «*området er vernet mot alle tekniske inngrep eller tiltak som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter slik som f.eks. oppføring av bygninger, riving av gammel seterbebyggelse, ... mm.*».

Når virksomhet kan skje uten at det strider mot verneformålet og særlige grunner taler for det, kan forvaltningsmyndigheten på nærmere vilkår gi tillatelse til «riving av eksisterende seterbebyggelse», jf. § 5 pkt. 4 i forskriften. Dersom tiltak ikke er nærmere gitt i forskriften, må søknaden behandles som en dispensasjon etter § 48 i Naturmangfoldloven.

Naturmangfoldloven (NML)

Etter NML § 48 Dispensasjon fra vernevedtak kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det *ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig*, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Når tiltak som kan berører naturmiljøet og påvirke naturmiljøet skal tiltaket vurderes etter miljørettsprinsippene i Naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Endalen landskapsvernområde gir nærmere retningslinjer for hvordan verneforskriften skal praktiseres.

Kap. 2.4 Seterdrift i forvaltningsplanen er det en beskrivelse av seterdrifta i både Endalen - og Budalen landskapsvernområder og hvor viktig seterdrifta og bruken av utmarka var. En tradisjonell setervoll her bestod normalt av 3-5 bygninger med en seterbu på vanligvis 30-60m², masstu (kunne være sammenbygd med seterbu), fjøs og løe.

Kap. 3.2 Utfordringer og strategier pekes det på verdiene i seterlandskapet og hvorfor det er ønskelig å bevare seterlandskapet i landskapsvernområdene:

- Bevaring av seterlandskapet bidrar til verne av det biologiske mangfoldet
- Vern og skjøtsel av et utvalg av områder – viktig kunnskap for forvaltningen av området
- Seterlandskapet – et kulturhistorisk kildemateriale

Forvaltningsplanen, kap. 5.2 omhandlet vedlikehold, ombygging og oppføring av seterbebyggelse, og her gis det utdyping i hva som kan tillates av tiltak.

a. Vedlikehold

Vanlig vedlikeholdsarbeid som ikke er meldepliktig etter plan- og bygningsloven kan utføres uten å søke forvaltningsmyndigheten. **Utgangspunktet for vedlikehold av seterbebyggelsen må være at den opprinnelige bebyggelsen eller bygningen bevares.** Reparasjoner bør utføres med tilsvarende materialer, og med de samme dimensjoner og form som de eksisterende på vernetidspunktet, eller som kan dokumenteres fra et tidligere tidspunkt. Som dokumentasjon kan regnes fotografier eller oppmålingstegninger av bygningen eller detaljen.

b. Ombygging og restaurering

Formålet med vernet av områdene er i sterk grad knyttet til setermiljøet, herunder også seterbebyggelsen. Store og omfattende ombygginger vil derfor kunne være i strid med intensjonene med vernet. **Med ombygging menes i denne sammenheng tiltak som fører til endring av bygningens størrelse, konstruksjon, form og eksteriør. Eksempel på slike tiltak kan være tilbygg, innsetting av nye vinduer/dører ut over eksisterende, endring av raft og/eller mønehøyde og bruk av fremmede materialer, dimensjoner og form.** Slike søknader vil av forvaltningsmyndigheten også bli vurdert i forhold til de bygningsmessige krav som stilles i dagens seterdrift. Forvaltningsmyndigheten vil i utgangspunktet se positivt på restaurering av seterbebyggelse som ikke er i bruk og der forfallet har pågått over lenge tid. Dette er ofte tilfellet med gamle seterfjøs og løer. Slike bygninger har ofte stor kulturhistorisk verdi, og det vil derfor være av stor betydning at restaureringsarbeidet fører til at så mye som mulig av den opprinnelige bygningen bevares. Reglene for vanlig vedlikehold gjelder også for større istandsettingsarbeider. Nye materialer som tilføres skal så langt som råd være av samme type og utforming som tidligere anvendt.

d. Riving av seterbygninger

Av hensyn til bevaringen av den visuelle helheten i det tradisjonelle setermiljøet, har mange av de eldre seterbygningene stor verdi. Disse vil også kunne gi verdifull informasjon om lokale tradisjoner når det gjelder bygningskonstruksjon, materialvalg og fargebruk. For å ta vare på disse verdiene skal alle planer om eventuell riving av eldre seterbebyggelse meldes til og godkjennes av forvaltningsmyndigheten. **Ved eventuell riving av bygninger må disse dokumenteres gjennom oppmåling og fotografering.**

Vurderinger

Denne saken ble grundig utredet og behandlet i 2014, og det ble gjennomført befaring med fylkeskommunen som kulturminnevernmyndighet, grunneier og nasjonalparkforvalter. Det vises derfor til de vurderingene som er gjort i sak 63/2014 når det gjelder det kulturminnefaglige omkring det å rive eller restaurere det gamle fjøset, jf. vedlegg.

Fjøset

Det er nå gått 6 år siden nasjonalparkstyret vedtok at det skulle lages en tilstandsvurdering av bygningen som skulle være et grunnlag for en nærmere vurdering om fjøset kunne ha andre bruksmuligheter for søker. Dette er ikke blitt fulgt opp. Nå er forfallet av seterfjøset kommet adskillig lengre, og kravet om å lage en tilstandsvurdering synes derfor å være mindre aktuelt. Bilder som følger søknaden viser at fjøset er å regne som «tapt», og derfor vil en opprydding her være mer riktig for at området skal se bedre ut. Det er imidlertid viktig for seterhistorien og byggeskikken at det blir gjort en dokumentasjon av det gamle seterfjøset, og det stilles derfor krav om at fjøset skal beskrives med både historie og målsatte tegninger, materialer, alder og koordinatfestet plassering på setervollen før endelig rivingstillatelse kan gis.

Seterstua

Det søkes samtidig om en utvidelse av seterstua fra 56,3 m² til 76,6 m², som begrunnes i behov for bedre sengeplass og vaskerom. Tømmerkassen til seterstua ble i 1978 oppført av deler av et gammelt stabbur, mens resten av bygget er i bindingsverk og oppført noe senere. Det beskrives at det er behov for noe mer omfattende vedlikehold på seterstua, noe det er forståelse for. Dette kan imidlertid gjøres innenfor rammene for *vedlikehold* som vernebestemmelser og forvaltningsplan gir åpning for. Forvaltningsplanen beskriver at seterbuene i seterdalene her er vanligvis på 30-60m². Setra på Fremstu Bones brukes i dag kun i fritidssammenheng, og plassbehovet er ikke knyttet til næringsutøvelse i landbruket. Søknaden inneholder ingen bilder av dagens seterstue eller fasade-tegninger av seterstue med nytt tilbygg, og det er derfor ikke mulig å gjøre konkrete vurderinger av søknaden slik den nå foreligger. Før eventuell godkjenning må det leveres flere

opplysninger, men det kan alt nå stilles kravet om at byggetiltaket skal innordne seg størrelsen på den tradisjonelle seterbebyggelsen for å ivareta verneverdien i seterdalen. Her vises det også til både forvaltningsplan og ny byggeskikkveileder. Det vil være av betydning at seterstua holdes etter den tradisjonelle byggeskikken og ikke får en hyttetil. Av tidligere sak framgår det også at det er flere bygninger på setervollen, og der bør også følge med en oversiktsplan som viser hele setervollen med bygninger og en beskrivelse av hvilke funksjoner bygningene har.

Samlet vurdering

Helheten på setervollen Fremstu Bones må kunne sies å være redusert nå når seterfjøset er så sterkt i forfall – setervollen mangler *ett* av de karakteristiske byggene som hører til på ei seter. Det er klart at å tillate riving av gammel seterbebyggelse ikke i tråd med verneformålet. Når forfallet på bygninger er kommet så langt som på det gamle seterfjøset på Fremstu Bones, vurderes det likevel at riving og fjerning av bygningsrestene vil kunne bidra til at setervollen kan framstå mer velstelt selv om ett viktig bygg mangler. For verneverdiene av kulturlandskapet vil det være viktig hvordan øvrige bygninger vedlikeholdes og at setervollen brukes og skjøttes. Det settes derfor vilkår om at byggetiltaket som det søkes om må innordne seg mht. størrelsen på den tradisjonelle seterbebyggelsen for området, og at byggeskikken for seterbebyggelse følges. Det stilles også krav om at seterfjøset skal dokumenteres slik at man kjenner til kulturhistorien.

Det kan være en viss fare for at rivingen av det gamle forfalne seterfjøset kan skape presedens for området. Når forfallet av en bygning er kommet så langt som i dette tilfellet, er verneverdien av bygningen og bygningsmiljøet så sterkt redusert at ved en fjerning av bygningen må kunne tillates. Alternativet er at bygningen fortsatt blir liggende i en ruin på setervollen. En større utvidelse av seterstua, som nå kun benyttes til fritid, vil kunne gi en uheldig praksis for seterbebyggelsen i både Endalen og andre seterdaler i områdene rundt om, og derfor tillates det kun en utvidelse til det som er den vanlige størrelsen på ei seterbu i området.

Når restene av det gamle fjøset vil setervollen blir revet/fjernet eller forsvinner, vil det være viktig at byggeskikken for resten av seterbebyggelse opprettholdes slik at Fremstu Bones fortsatt kan framstå som en setervoll og ikke et hyttetun. Det vil også være viktig at setervollen slås og skjøttes for å holde området rundt seterbebyggelsen åpnet.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2018/19545

Saksbehandler: Astrid Alice Haug

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	31/2020	30.10.2020

Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - søknad om fremføring av strøm (kabelgrøft) til bebygde eiendommer i Rabblia

Innstilling til vedtak:

Med hjemmel i § 3 i verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde avslår nasjonalparkstyret for Forollhogna søknad om fremføring av strøm til bebygde eiendommer i Rabblia i Vangrøftdalen.

Det er tidligere vist til at det langs den aktuelle trasèen er fjell i dagen, noe som gjør det mer krevende med kabelgrøft i dette området. Veggen til Rabblia er en relativt smal og stedvis bratt veg, der det kan være mer krevende enn ellers å få lagt kabel i eksisterende veg uten å måtte utvide denne.

I avgjørelsen er det lagt avgjørende vekt på at det ikke finnes *særlige grunner* til å fremføre strøm særskilt til dette området. Det er ingen setre i drift i området, og heller ikke setre tilknyttet gardsbruk i drift. Tiltaket vil derfor ikke ha betydning for landbruksmessig drift og skjøtsel av kulturlandskapet. Fremføring av strøm til eiendommer som kun benyttes til fritidsformål vil kunne føre til presedens for mange tilsvarende søknader i verneområdene i Forollhogna, og vil også kunne være med på å undergrave de vilkår som er gitt for tillatelsen til strømfremføring i Vangrøftdalen jf. styrets vedtak i sak 5/2020.

Søker: Nord-Østerdal kraftlag/NØK nett

Vedlegg: Ingen

Andre relevante dokumenter i saken:

22.10.2020 Supplerende opplysninger fra tiltakshaver NØK og Foreningen Vangrøftdalen (e-post)
30.09.2020 Forespørsel om tilleggsopplysninger til søknad, e-post fra nasjonalparkforvalter
01.09.2020 Søknad fra NØK og Foreningen Vangrøftdalen om strøm til Rabblia
04.03.2020 ST 5/2020 Behandling av søknad om fremføring av strøm
28.11.2019 Søknad om fremføring av strøm av 28.11.2019 med vedlegg A-O
27.05.2019, ST 19/2019 Høringsuttalelse fra nasjonalparkstyret til oppstartmelding
28.03.2019 Høring/Oppstartmelding fra NØK til høringsparter

Søknaden er vurdert i forhold til:

Naturmangfoldloven av 2009
Verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen (2001)
Forvaltningsplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde (2010)

Saksopplysninger

Søknaden

Brev fra NØK Net datert 01.09.2020

Nøk Nett viser til søknad om fremføring av strøm til Vangrøftdalen datert 28.11.2018 og mottatt vedtak i styresak 5/2020. Nasjonalparkstyret for Forollhogna avslo søknad om fremføring av strøm i luftlinje til Rabblia.

Videre vises det til vedlagte brev fra Foreningen Vangrøftdalen (10.08.2020) vedr. strøm til Rabblia. Basert på ovennevnte brev søker NØK Nett AS med dette om tillatelse til fremføring av *høyspent jordkabel* og utbygging av strøm til eiendommer i Rabblia i Vangrøftdalen i henhold til vedlagte kartblad. Utbyggingen forøvrig vil være som beskrevet i opprinnelig søknad.

Brev fra styret i Foreningen Vangrøftdalen, datert 10.08.2020:

«Nasjonalparkstyret for Forollhogna godtok ikke stolper fra Mosengvollen til Rabblia (Montørvollen med flere). Styret for Foreningen Vangrøftdalen ber Nord Østerdal Kraftlag søke Nasjonalpar-styret for Forollhogna om tillatelse til å legge jordkabel i vegtraseen fra Mosengvollen til Rabblia (Montørvollen med flere). Formål og begrunnelse er det samme nå som tidligere søknad.»

Supplerende opplysninger i e-post fra NØK nett datert 22.10.2020:

Kalkylen for hele prosjektet inkludert Rabblia er på MNOK 13,2 hvorav Rabblia er beregnet til MNOK 0,7. Rabblia har lavere enhetskostnad per kunde enn totalprosjektet og vil på den måten bidra positivt til økonomien.

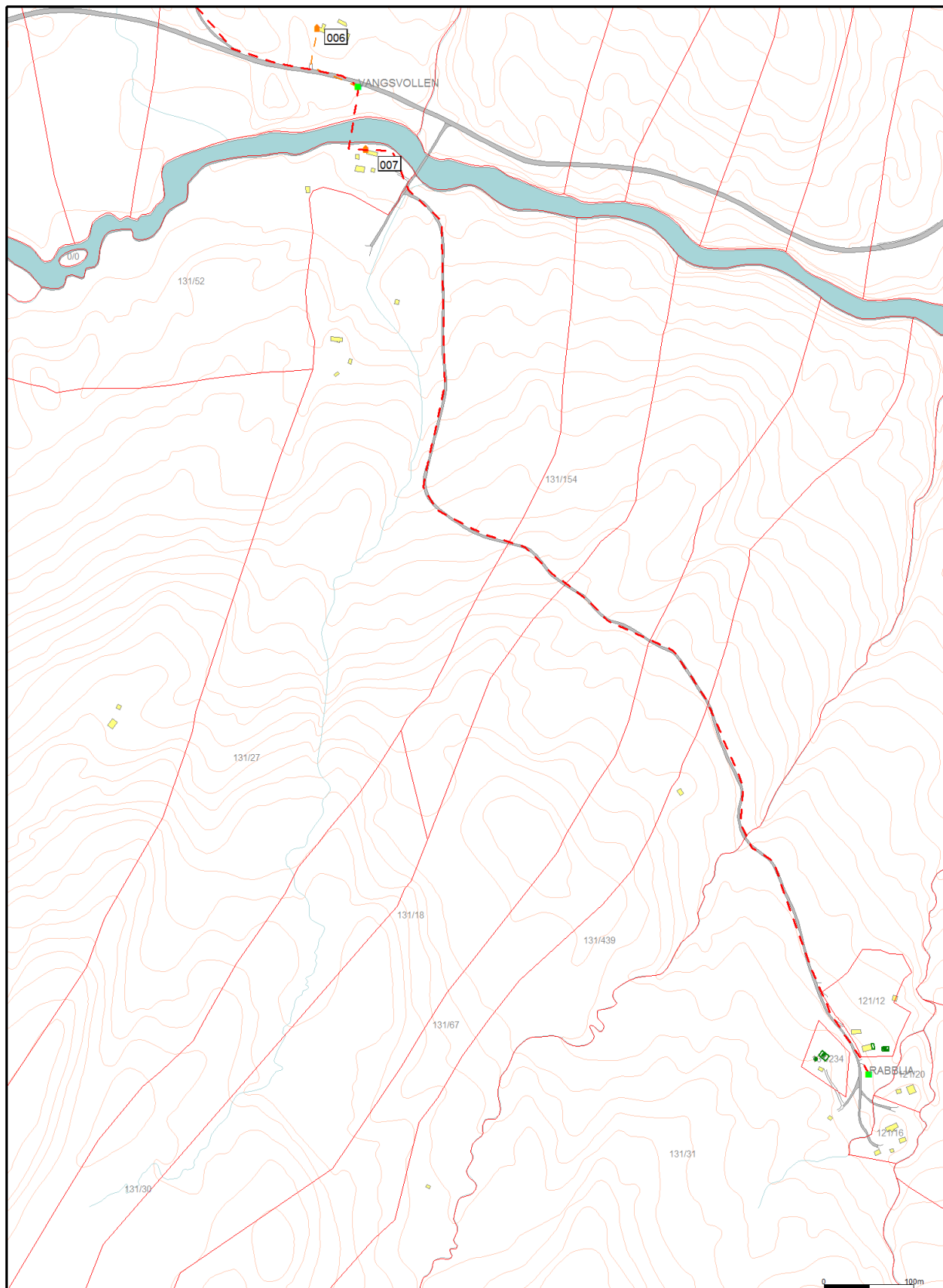
Vedlegg til e-post fra NØK- Framføring strøm Rabblia , begrunnelse fra Foreningen Vangrøftdalen: *«Med valg av stolper (luftstrekk) meinte vi at det ville være enklere å gjennomføre tilførsel av strøm til eiendommene i Rabblia. Vi regna med at dette ville bli godtatt og fremmet derfor ikke alternativet med kabelgrøft i vegbanen. Da vi fikk avslag på luftstrekk ,har vi sett grundigere på mulighetene for kabelgrøft i vegbanen. Det viser seg at det er mindre utfordrende enn tidligere antatt. Der det er grunnlendt, kan en ha kabelgrøfta på ytre del av vegbanen.*

Grunnen til at vi har arbeidet med saken og bedt NØK om å fremme en ny søknad er at det vil være bedre for miljøet (støy og forurensing) med strøm fra nett enn at det brukes aggregater (drevet av bensin eller diesel).

I Rabblia er det i dag 5 fritidshus., Opprinnelig var det to setervoller. Seterhuset fra den ene vollen er i dag hytte og på den andre setervollen brukes tidligere seterhus og tidligere fjøs som hytte.

Seterfjøsset ble godkjent omgjort til hytte av vernemyndighetene. Den ene setervollen brukes fortsatt til grasproduksjon. I Nasjonalparkstyrets vedtak sak 19/2019 (uttalelse til oppstartmeldinga) står det i punkt 1 siste setning : "Aktiv seterdrift, skjøtsel og bruk av setervoller og dyr på utmarksbeite er avgjørende for å ivareta verneverdiene i seterdalen " .

Skjøtsel og bruk av setervoll i dette området er viktig for verneformålet og for å ivareta kulturland-skapet. Kabel grøfta skal være i vegbanen. Det vil ikke berøre naturforholdene og det skal da ikke være nødvendig med noe tiltak.»

<ul style="list-style-type: none"> --- 22 kV luftledning --- 400 V luftledning --- 230 V luftledning --- 22 kV jordkabel --- 400 V jordkabel --- 230 V jordkabel 	<ul style="list-style-type: none"> --- Kor ■ Nettstasjon ■ Kabelskap ● Maststolpe ▲ Transformatorstasjon ■ Kraftstasjon 			
<p>Beliggenhet og høyder må oppfattes som orienterende.</p>		<p>Dato: 2020.08.04</p> <p>Sign: PerK</p>	<p>KOMMENTAR:</p>	<p>Skala: 1:4000</p>

Verneforskrift og forvaltningsplan

Verneformål

Formålet med opprettelsen av Vangrøftdalen – Kjurrudalen landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner, skapt gjennom aktiv jordbruksdrift, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Vernebestemmelser § 3)

Ifølge verneforskriftens § 3, punkt 1 er området vernet mot alle tekniske inngrep eller tiltak som *vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter*, slik som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, vegbygging, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, framføring av luftledninger og annen form for grave-, sprengnings- eller borearbeider mv.

Forskriftens §5, punkt 6 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til fremføring av nye kraftlinjer, kabler eller telelinjer når dette *ikke strider mot formålet med vernet* og når *særlige grunner taler for det.* Forvaltningsmyndigheten kan sette vilkår knyttet til tillatelsen.

Vurderinger

Tidligere søknad om fremføring av strøm i Vangrøftdalen

Søknad om fremføring av strøm i Vangrøftdalen ble behandlet av nasjonalparkstyret i møte 04.03.2020, som sak 5/2020. Nasjonalparkstyret ga tillatelse til fremføring av strøm til alle aktive setre med melkeproduksjon i Vangrøftdalen, og til naturlig tilstøtende setre og fritidseiendom-mer langs godkjente traseer jf punkt 2 i vedtaket. Basisen for tillatelse til fremføring av strøm på de ulike delstrekningene er dermed knyttet til de setrene som er i drift. Tillatelsen forutsetter at de aktive setrene i «endepunktet» av de ulike trasèene er med på tiltaket for å kunne fremføre strøm i disse områdene.

Søknad om fremføring av strøm (luftstrek) fra Mosengvollen til eiendommene i Rabblia var en del av søknaden ([se vedlegg A, kartblad 1 i tidligere søknad](#)). Denne delen av søknaden ble avslått, hovedsakelig fordi tiltaket ikke kunne begrunnes i aktiv seterdrift (jf. punkt om særlige grunner for å kunne gi tillatelse). Utdrag fra vedtaket, avslag med begrunnelse gjengis nedenfor.

ST 5/202, punkt 6:

«Fremføring av strøm fra Mosengvollen til eiendommene øverst i Rabblia avslås (Kartblad 1). Det foreligger ingen særlige grunner for å tillate framføring av strøm til eiendommene i dette området. Det vises til hjemmel og begrunnelse nedenfor.»

Hjemmel og begrunnelse for avslag i pkt.6

Verneforskriftens § 3, punkt 1. Det foreligger ingen særlige grunner for å tillate framføring av strøm til eiendommene i Rabblia. Det er ingen setre i aktiv drift med melkeproduksjon her og heller ingen setre tilknyttet landbrukseiendom i drift (hovedbruk). Fremføring av strøm til dette området har ingen landbruksmessig betydning eller annen næringsmessig betydning. I tillegg søkes det her om luftstrek, noe som i utgangspunktet ikke er ønskelig i et landskapsvernområde. Ulempene med strømfremføring og luftstrek vurderes her å være større enn fordelene ved fremføring av strøm. Fremføring av strøm til eiendommer med kun fritidsbruk vil også kunne skape presedens for tilsvarende søknader i øvrige landskapsvern-områder rundt Forollhogna.

Klageadgang

Vedtaket i styresak 5/2020 – med avslag på fremføring av strøm til Rabblia ble ikke påklaget av søker. Dersom nasjonalparkstyret skal ta opp søknaden til ny behandling må det foreligge nye momenter som ikke er vurdert tidligere.

Ny søknad

Ny søknade gjelder fremføring av strøm til de samme eiendommene som tidligere, men nå søkes strøm fremført som kabel i kabelgrøft. Dette betyr at trasèen ikke er den samme og at naturinngrepet er av en annen art. Det kreves da en nettstasjon ekstra og kabel i kabelgrøft på en strekning på ca. 1,2 km fra trafostasjon ved Vangsvollen (hovedseterveg) til trafostasjon ved eiendommene i Rabblia.

I både oppstartmelding og tidligere søknad om strøm i Vangrøftdalen er det fra søkers side (NØK og arbeidsgruppa) holdt fast på søknad om fremføring av luftlinje i Rabblia pga. fjell i dagen langs alternativ kabeltrase. Det ble fra søkers/tiltakshavers side fremhevet at det ikke var aktuelt med strøm i kabel på denne strekningen pga grunnforholdene på stedet. Det er dette som er grunnen til at nasjonalparkstyret ikke har vurdert dette som et aktuelt alternativ i den tidligere strømsaken.

Fra oppstartmelding og tidligere søknad: 1.4 Luftlinje hovedsakelig langs vei fra Mosengvollen (ved elva) til Mosengvollen i Rabblia. Luftlinje velges på grunn av fjell i dagen langs alternativ kabeltrase. Luftlinjen vil ha begrenset synlighet.

Nasjonalparkforvalter har derfor bedt om tilbakemelding på følgende punkter som grunnlag for behandling av søknaden:

- En konkret begrunnelse/beskrivelse for hvorfor det nå likevel er aktuelt å legge strøm i kabelgrøft – i forhold til opprinnelig søknad – der dette ikke var aktuelt pga. naturforholdene på stedet? Det bes om en beskrivelse av tiltaket i forhold til naturforholdene på stedet – hvilke tiltak er nødvendige – hva er utfordringene - og hvordan kan man begrense inngrepets størrelse.
- Hvorfor ble ikke begge alternativ fremmet som en del av den opprinnelige søknaden – slik at denne trasèen kunne bli kartlagt på lik linje med de andre trasèene?
- Vil fremføring av strøm i Rabblia ha positiv betydning for økonomien i og realiseringen av strømprosjektet? Det bes om at kostnader og finansiering for denne delen av trasèen synliggjøres spesifikt.

Kort historikk

Oppstartmelding

Oppstartmelding om fremføring av strøm ble sendt ut til høring av Nord-Østerdal kraftlag i brev av 28.03.2019. Nasjonalparkstyret for Forollhogna behandlet oppstartmeldingen våren 2019, som NP-sak 19/2019. Høringsuttalelse fra nasjonalparkstyret:

«Nasjonalparkstyret for Forollhogna har følgende innspill og merknader til oppstartmelding fra Nord-Østerdal kraftlag om fremføring av strøm i Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvern-område:

1. *Nasjonalparkstyret er positiv til at det ses på muligheter for fremføring av strøm i Vangrøftdalen for å styrke og lette drifta av setre med melkeproduksjon. Dette er selve grunnlaget for å vurdere strømfremføring i seterdalen. Tiltak og traséer må derfor planlegges ut fra dette hovedformålet. Aktiv seterdrift, skjøtsel og bruk av setervoller og dyr på utmarksbeite er avgjørende for å ivareta verneverdiene i seterdalen.*
2. *Nasjonalparkstyret for Forollhogna slutter seg til saksbehandlers vurdering av behov for supplerende kunnskap som grunnlag for utarbeiding av endelig søknad og som grunnlag for nasjonalparkstyrets vurdering av tiltaket etter verneforskriftens bestemmelser. Det vises særlig til følgende momenter:*
 - 2.1. *Kunnskap om tiltakets og de enkelte traséenes påvirkning på naturen og omgivelsene, herunder landskapsbildet må foreligge som del av søknaden. Det må foretas en kartlegging av sårbare naturtyper og arter som blir berørt av de ulike traséene, med en faglig vurdering av tiltakets innvirkning på naturmiljøet. Tiltakshaver er ansvarlig for at slik kartlegging blir utført. Alternative*

løsninger må utredes for traséene som går i utmark fra Brøttet via Storvollia til Skarvdalen og fra Kløftåsen via Bratthaugen til Såttåhaugen. Disse strekningene bør planlegges med utgangspunkt i eksisterende veier.

2.2. *Tiltak for eventuell kryssing av vassdrag må beskrives nærmere og avklares særskilt med berørt vassdragsmyndighet.*

2.3. *Det bør foreligge en samlet landbruksfaglig vurdering av tiltaket fra landbruksmyndigheten, der tiltaket som helhet og de ulike trasévalg er vurdert i forhold til landbruksinteressene i området. Det vises til vurderinger i saksfremstilling.*

2.4. *I tråd med oppstartmelding forutsettes det at forholdet til kulturminner og kulturverdier er avklart og at nødvendig kunnskap om disse inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget for søknaden. Dette gjelder også forholdet til samiske kulturminner.*

3. *Strømfremføring i seterdalen berører mange ulike interesser, og vil indirekte kunne føre til press på viktige natur- og kulturverdier i området. Det vises til saksutredning. Nasjonalparkstyret anbefaler derfor at Os kommune som planmyndighet tar ansvar for å gjennomføre en bred lokal høring av tiltaket før søknad legges frem for behandling i nasjonalparkstyret.»*

Styret avviste ikke fremføring av strøm i luftlinje, men presiserte at kunnskap om tiltaket og de enkelte traséenes påvirkning på naturen og omgivelsene, herunder landskapsbildet må foreligge som en del av søknaden. Det ble også presisert at grunnlaget for fremføring av strøm er knyttet til behovet i seterdrifta.

Søknad om fremføring av strøm

Nord-Østerdal kraftlag SA søkte i brev av 28.11.2019 om fremføring av strøm til setre i Vangrøftdalen, Os kommune. Det ble søkt om fremføring av strøm til alle aktive setre og naturlig tilstøtende setre og hytter i Vangrøftdalen.

Formålet med tiltaket er å legge til rette for å opprettholde aktiv seterdrift i Vangrøftdalen i tråd med bakgrunnen for opprettelsen av landskapsvernområdet.

Tiltaket med utbygging av strøm til Vangrøftdalen var da prosjektert med;

- ca. 20 km høyspent kabel i kabelgrøft
- om lag 1 km høyspent luftlinje (til eiendommer i Rabblia)
- 12 nettstasjoner
- lavspenkabler ut fra nettstasjoner som forlegges i kabelgrøft
- Kabelgrøfter er så langt det er hensiktsmessig plassert langs veifar for å redusere terrenginngrep. Langs veifar etableres kabelgrøft hovedsakelig i veiskulder (dvs. som en del av den definerte vegen).

Kunnskapsgrunnlaget for behandling av søknaden

Det vises til omtale av kunnskapsgrunnlaget for prosjektet som helhet jf styresak 5/2020. Det ble i forbindelse med den opprinnelige søknaden foretatt registreringer av kulturminner og botaniske verdier langs de foreslåtte trasèene. Gjennom den botaniske kartleggingen ble det gitt konkrete råd knyttet til korrigeringer av trasèer og konkrete råd for gjennomføring av tiltakene for at disse skal bli så skånsomme som mulig.

Det er ikke foretatt særskilt kartlegging av kulturminner knyttet til trasè for fremføring av jordkabel til setrene i Rabblia. Registreringen i 2019 fokuserte seg rundt traseene for nedgravning av høyspentkabel. Ved en eventuell tillatelse til fremføring av strøm i jordkabel til Rabblia må en forutsette at tiltakshaver avklarer forholdet til eventuelle kulturminner med fylkeskommunen som kulturvernmyndighet før arbeid igangsettes i felt.

Det er heller ikke foretatt særskilte registreringer knyttet til grunnforhold eller botaniske registreringer langs veg og kabeltrase til Rabblia. Ved søk i aktuelle baser er det ikke funnet særskilte sårbare arter eller naturtyper.

Selve tiltaket, inngrepet og konsekvensene av dette er i begrenset grad beskrevet i søknaden. Ut fra tidligere opplysninger om naturforholdene på stedet, anses det for nødvendig med en mer detaljert beskrivelse av tiltaket og konsekvensene av dette dersom man skal kunne gi tillatelse til fremføring av strøm langs vegen til Rabblia.

Om eiendommene i Rabblia

Setervollene/bebyggelsen ligger høyt oppe i lia – godt synlig fra dalen. Stigning på vegen med 85 m på 1 km fra 715 m ved Mosengvollene nede ved elva til vollene oppe i lia på rundt 800 m.o.h. Relativt smal veg.

Samlet vurdering

Av søknaden er det vanskelig å vurdere hva slags inngrep som er nødvendig for å få gjennomført tiltaket. For Vangrøftdalen for øvrig er det sagt at kabelgrøft hovedsakelig plasseres i vegskulder. Det vises til særskilt beskrivelse av kabelgrøfter i tidligere søknad.

Tiltakshaver og lokal arbeidsgruppe har tidligere vist til at området og den aktuelle trasèen er utfordrende mht. fjell i dagen, og dette bør avklares nærmere dersom man skal vurdere å gi en tillatelse til strømfremføring i dette området. Vegen her har også en annen karakter enn øvrige vegtrasèer. Den er relativt bratt og smal, og har en lavere standard enn vegnettet for øvrig. Det antas at det er mer krevende her enn ellers å legge kabel i eksisterende vegggrøft. Inngrepet vil derfor kunne bli betydelig. Den samme vurdering er gjort av arbeidsgruppa i tilknytning til deler av veg inn til setrene i Skarvdalen. Her ble det også ansett som for krevende å legge kabel i kabelgrøft langs vegen.

I tidligere vurdering av hovedprosjekt – strøm til setre i Vangrøftdalen er det lagt avgjørende vekt på at trasèen til Rabblia ikke er knyttet til setre i drift med melkeproduksjon, og heller ikke setre knyttet til gardsbruk i drift. Nasjonalparkforvalter kan ikke se at det foreligger særlige grunner for å tillate fremføring av strøm til dette området. Fremføring av strøm til dette området kan føre til presedens for tilsvarende søknader i andre landskapsvernområder, og vil også kunne være med på å undergrave den tillatelsen (med vilkår) som er gitt for fremføring av strøm til området for øvrig.

Dersom man politisk likevel ønsker å vurdere strømfremføring til eiendommene i Rabblia – bør det foretas en nærmere vurdering og avveining av om det er jordkabel eller luftlinje/hengekabel som er mest skånsomt i dette området.

Fra tiltakshaver og Foreningen Vangrøftdalen vises det til at kostnadene med fremføring av strøm til Rabblia er mindre pr. enhet enn for øvrige deler av området. Dersom tiltaket var med på å styrke

mulighetene for gjennomføring av prosjektet som helhet – ville det være mulig å tillegge dette noe vekt i den samlede vurderingen. Dette kommer imidlertid helt an på hvordan man setter opp regnestykket, og hvordan man tenker at de ulike tilskuddene skal fordeles i prosjektet.

Tiltaket fører til en økt kostnad i prosjektet på kr. 700.000,-, mens beregnede inntekter fra den enkelte hytteeier vil dreie seg om egenandel fra 4 (5) hytteeiere à kr. 120.000,-. Det vil derfor ikke gi noe overskudd inn i prosjektet i forhold til dagens status.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)

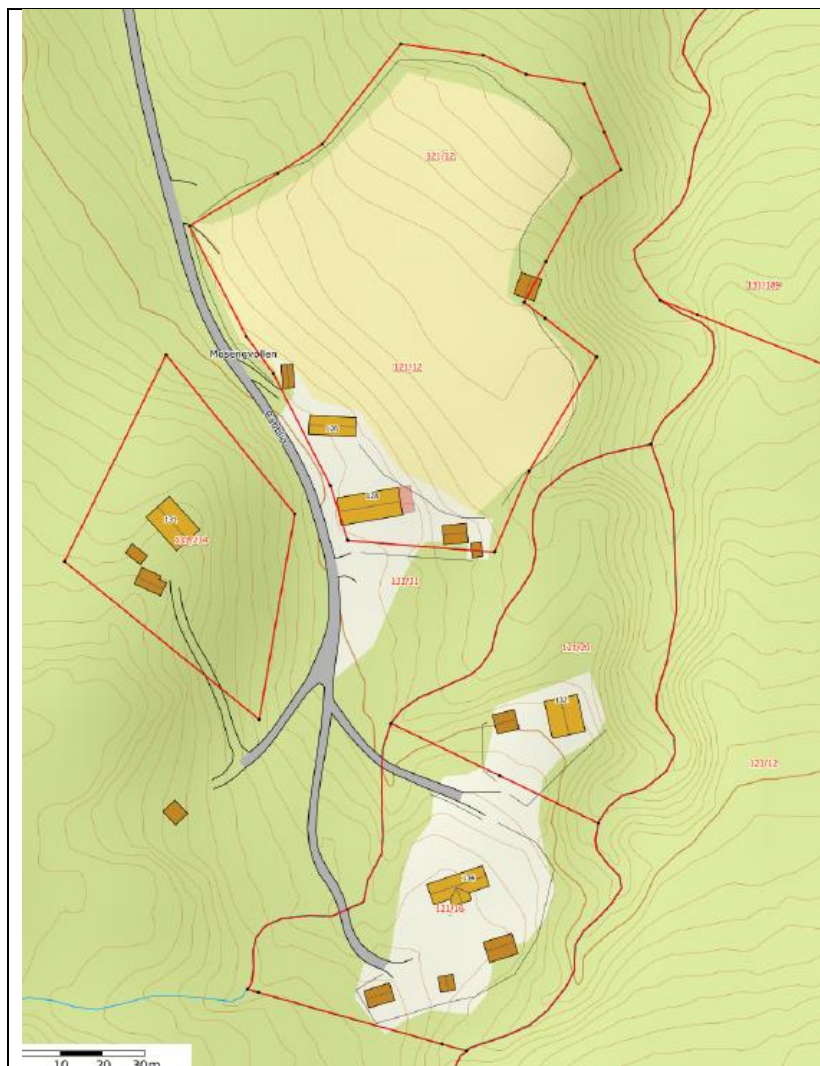
Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Ikke aktuelt med innstilling som foreslått

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Ikke aktuelt med innstilling som foreslått

Kartvedlegg

I Rabblia er det i dag 4 eiendommer som er bebygde.

To av eiendommene, GID 121/12 og GID 131/34 har betegnelsen landbrukseiendom.

Setervollen med GID 121/12 er ikke knyttet til en gard. Den dyrka marka (5,5 dekar) på setervollen slås av gardbruker i bygda. Fjøs er omdisponert til ekstra overnatting – i praksis hytte. Til landbrukseiendommen hører det også med to andre teiger (klassifisert som annet markslag)

GID 131/34 er også en landbrukseiendom sammen med to teiger på til sammen 575 dekar (annet markslag) i annen del av seterdalen. Eiendommen er ikke en del av et gardsbruk.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/6064

Saksbehandler: Eli Grete Nisja

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	32/2020	30.10.2020

Revisjon av forvaltningsplaner for verneområdene i Forollhogna - orientering

Saksdokumenter (følger saken)

Vedlegg

- 1 Særutskrift Plan for revisjon av forvaltningsplaner for verneområdene i Forollhogna
- 2 Plan for revisjon av forvaltningsplanene for verneområdene i Forollhogna, 2019 (sendes ut separat).

Saksopplysninger

Det er laget en plan for revisjonen av forvaltningsplanene for verneområdene i Forollhogna, som har vært på høring, og hvor nasjonalparkstyret i møte den 29.nov. 2019 gjorde følgende vedtak:

«Nasjonalparkstyret for Forollhogna godkjenner plan for revisjon av forvaltningsplaner for verneområdene i Forollhogna med de endringer som er gjort etter høringsinnspillene, og nytt punkt 1 og anbefaler følgende rekkefølge for revisjonen av forvaltningsplanene:

Prioritert rekkefølge	Verneområder
1.	Utarbeide en veileder med felles retningslinjer for landskapsvernområdene før oppstart med revisjonen av forvaltningsplanene.
2.	Øyungen landskapsvernområde
3.	Ledalen landskapsvernområde
4.	Budalen landskapsvernområde
5.	Endalen landskapsvernområde
6.	Forddalen landskapsvernområde
7.	Vangrøftdalen - Kjurrudalen landskapsvernområde
8.	Londalen - Ørvilldalen landskapsvernområde
9.	Magnilldalen - Busjødalen landskapsvernområde
10.	Forollhogna nasjonalpark
11.	Grøntjønnan naturreservat

Alle forvaltningsplaner for landskapsvernområdene ferdigstilles i løpet av en 5-årsperiode.

Nasjonalparkstyret skal være styringsgruppe for arbeidet med revisjon av forvaltningsplanene, og eventuelle rekkefølgeendringer, endringer av framdriftsplanen og andre endringer av overordna karakter kan gjøres av nasjonalparkstyret.

Nasjonalparkstyret vil som en del av prosessen for revisjonsarbeidet legge til rette for at det gjennomføres faglige temadager for kommunene og andre relevante aktører for å styrke både kompetanse og samhandling.»

I kap. 3 i planen er formålet med revisjonen beskrevet, og det er gitt en oversikt over de temaer og utfordringer som vil være felles for områdene:

Motorferdsel	- næringskjøring, kjøring på barmark og vinterføre mm
Landbruk	- setring, husdyrhold og beiting, gjerder, sakenrøer, saltsteinplasser, skogskjøtsel, tilleggsnæringer mm.
Bygninger	- byggeskikk – seterbebyggelse, fritidsbebyggelse
Ferdsel	- merking av stier og løyper, tilrettelegging og styring av ferdsel, organisert, ferdsel, sykling, bruk av hest osv.
Veger	- traktorveger, kjørespor, parkering og trafikk, vegvedlikehold
Kulturlandskap	- skjøtsel, beiting og slått, skogskjøtsel
Kulturminner	- skjøtsel og formidling av kunnskap
Samiske kulturminner	- behov for kartlegging og nærmere beskrivelser?
Klimaendringer	- hvilke effekter vil klimaendringer kunne ha på verneverdiene

En del søknader krever behandling etter både særlov og verneforskrift dvs. at det må foreligge en behandling hos både kommune og vernemyndighet, og det er derfor nødvendig å få utarbeidet **felles rutiner for søknadsbehandling**: hvor skal søknaden sendes først, når og hvem skal saken sendes til behandling/høring til andre parter som villreinnemnd, villreinutvalg og kulturminneforvaltningen i fylkeskommunene.

Det legges opp til en orientering om status og videre prosess for revisjonsarbeidet.

Ingen forslag til vedtak i saken.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2020/10905

Saksbehandler: Astrid Alice Haug

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	33/2020	30.10.2020

Høring - Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Os kommune

Innstilling til vedtak:

På vegne av nasjonalparkstyret for Forollhogna gis nasjonalparkforvalterne myndighet til å utarbeide og sende inn høringsuttalelse til «Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø» i Os kommune.

Høringsuttalelsen skal basere seg på de drøftinger og innspill som er gitt av nasjonalparkstyret i styremøte 30.10.2020.

Vedlegg (link til dokument):

[Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Os kommune – høringsdokument](#)

Saksopplysninger

Høring av kommunedelplan i Os

Kommunedelplan for kulturminner- og kulturmiljø i Os 2020 – 2034 er lagt ut til høring. Høringsfristen er satt til 4.november.

Nasjonalparkstyret har fått planen oversendt for høringsuttalelse.

I denne førstegenerasjons kulturminneplan for Os har kommunen valgt noen utvalgte fokusområder: arkeologiske kulturminner, samiske kulturminner, landbrukets kulturminner, jakt og fiske, bygningshistorie, kulturminner tilknyttet verdensarvområdet, samferdsel, og krigs- og forsvarsminner.

Planen består av en beskrivende del, bestemmelser og retningslinjer, samt handlingsprogram. Planen skal være et bidrag til å sikre god kulturminneforvaltning i Os for fremtiden, og Os kommune håper den kan skape interesse og være et positivt bidrag til at flere har lyst til å ta vare på lokale kulturminner.

Relevans for verneområdene i Forollhogna

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø er en temaplan som arealmessig tar utgangspunkt i hele Os kommune dvs. et areal på 1039 km².

De områdene som nasjonalparkstyret for Forollhogna er med på å forvalte i Os kommune, utgjør 27 % av kommunens areal (126 km² landskapsvern og 156 km² nasjonalpark, totalt 282 km²).

I verneforskriftene for Forollhogna nasjonalpark og Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsverneområde er ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljø en viktig og sentral del av verneformålet.

Verneformål Forollhogna nasjonalpark

Formålet med opprettelsen av Forollhogna nasjonalpark er (§ 2, tredje strekpunkt):

- å verne om kulturminner og kulturlandskapsinnslag

Verneformål Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde (§ 2)

Formålet med opprettelsen av Vangrøftdalen – Kjurrudalen landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner, skapt gjennom aktiv jordbruksdrift, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Nasjonalparkstyret for Forollhogna har et selvstendig ansvar for å forvalte disse verdiene etter verneforskriftenes bestemmelser. Innenfor verneområdene vil det være naturlig med et samarbeid mellom nasjonalparkstyret og Os kommune for ivaretagelse av kulturminnene.

Gjennomgang av planens innhold

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Os kommune er utformet på en tiltalende og leservennlig måte.

Både generell tekst i planen om kulturminnevern, ulike former for kulturminner og de konkrete prioriteringene av kulturminner i verneområdene i Os er relevant og viktig kunnskap for forvaltning av verneområdene i Forollhogna.

De tema og konkrete prioriteringer som er mest relevant for forvaltning av verneområdene vil bli gjennomgått og drøftet i styremøtet, som grunnlag for utarbeiding av høringsuttalelse til planen.

Styresak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	34/2020	30.10.2020

ST 34/2020 Delegerte saker

Saksopplysninger

Følgende saker er behandlet administrativt av nasjonalparkforvalter:

DS 31/2020	Forollhogna nasjonalpark - dispensasjon fra verneforskrift til bruk av snøscooter for transport av ved og materialer til Råbua ved Store Hiåsjøen i Midtre Gauldal kommune.	2020/5243
DS 32/2020	Forollhogna nasjonalpark – dispensasjon fra verneforskrift for bruk av snøscooter for transport til fiskebu ved Fjellsjøen i Vangrøftdalen - Os kommune.	2020/5299
DS 33/2020	Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - tillatelse til rehabilitering av fritidsbolig Kjurrudalsveien 780 - Odd Magne Aasbø	2020/7844

De delegerede sakene legges ut på som vedlegg til styresakene på nettsidene til nasjonalparkstyret slik at styret kan gjøre seg kjent med innholdet og eventuelt etterspørre flere opplysninger i møtet.

<http://www.nasjonalparkstyre.no/Forollhogna/Styret/Styredokument/Delegerte-vedtak/20201/>

Forslag til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna tar delegerede saker DS 31-33/2020 til orientering.

Styresak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	35/2020	30.10.2020

ST 35/2020 Referatsaker

Saksopplysninger

Følgende saker refereres til nasjonalparkstyret:

RS 16/2020	Forollhogna nasjonalpark - notat etter befarings- 2.9.2020 av sperregjerde mellom Fisktjønnhøgda - Kjellvollen i Budal, Midtre Gauldal kommune	2020/8128
RS 17/2020	Endalen landskapsvernområde - godkjenning av tiltak ved fangstgrop og flytting av gjerde ved værhamna i området ved Finntjøna.	2020/6520
RS 18/2020	Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - tillatelse til fasadeendring på seterbu på Langedgvollen med GID 132/11 i Kjurrudalen (Os)	2020/10261
RS 19/2020	Oversendelse av klagesak - avslag på oppføring av nytt seterfjøs på Larstuvollen i Øyungen landskapsvernområde	2019/5708
RS 20/2020	Forvaltningsplan for verdensarven Røros Bergstad og Circumferensen - oversendelse av plan	2020/1210
RS 21/2020	Londalen - Ørvilldalen landskapsvernområde - svar på meling om utbedring av bru og bruinnkjøring Ustuøya	2020/11109

Referatsakene legges ut på som vedlegg til styresakene på nettsidene til nasjonalparkstyret slik at styret kan gjøre seg kjent med innholdet og eventuelt etterspørre flere opplysninger i møtet.

<http://www.nasjonalparkstyre.no/Forollhogna/Styret/Styredokument/Sakspapir--saksframlegg/2020/>

Forslag til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna tar referatsakene RS 16-21/2020 til orientering.